

2019 YILI SEKTÖR DÜZENLEMELERİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER

Haziran 2020

TELKODER'DEN...

Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği TELKODER, Türkiye'de Telekomünikasyon Hizmetleri Sektöründe tam rekabet ve serbestleşmenin gelişmesine doğrudan katkıda bulunmak, Telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren işletmeciler arasında yakın dayanışma ve işbirliğini oluşturarak hizmet kalitesi ve verimliliği yükseltmek, sektörde yer alan şirketlerin güçlenerek dünyaya açılmaları ve dış pazarlarda rekabet edebilmelerini sağlamak amacı ile 26 Haziran 2002 tarihinde kurulmuştur. TELKODER, yurttaşlarımızın en ileri ve en ucuz haberleşme olanaklarına kavuşması, ülkemizin uluslararası arenada büyük bir haberleşme merkezi olabilmesi için serbestleşme ve rekabeti savunan işletmecilerin derneğidir.

Halil Nadir TEBERCİ

TELKODER

Yönetim Kurulu Başkanı

Sektörde faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri, işletmeciler, düzenleyiciler ve tüketiciler olarak geleceğe yönelik politikalar belirleyebilmek için dün ve bugün değerlendirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. 2013 yılında başladığımız ve bu yıl da devam ettirdiğimiz "2019 YILI SEKTÖR DÜZENLEMELERİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER" Raporumuzda bu amaca yönelik olarak sektörümüzde 2019 yılında yaşanan düzenleyici gelişmeler mercek altına alınmıştır. Raporumuzun amacı hiçbir Kurum ve/veya Kuruluşu eleştirmek değil sektörümüzde yaşanan gelişmeleri, eksiklikleri, mevcut durumu, yapılması beklenenleri gözler önüne sermektir.

Raporumuzun ilk bölümünde, 2019 yılında düzenleyici kurumumuz Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun üçer aylık dönemler halinde yayımlanan Pazar Verileri Raporlarından yararlanılarak Pazar, Pazar oyuncuları, Pazar büyüklükleri gibi veriler kullanarak mevcut durumumuz analiz edilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümümüzde ise, 2019 yılı başından itibaren çıkarılan, tamamlanması beklenen ve gündeme alınması gereken düzenlemeler incelenmiştir.

2019 yılı içerisinde rekabeti destekleyici, ayrımcılığın engellenmesini teşvik eden, tüketiciyi gözetken, eşitlik ilkesinin altını çizen tüm çalışmaları birer başarı olarak sayıyor ve emeği geçen Kurum/Kuruluşlara teşekkür ediyoruz. Bununla birlikte, daha atmamız gereken çok önemli adımların bulunduğunu hatırlatıyor, sektörümüzdeki tüm oyuncuları rekabetin geliştiği, tüketicinin korunduğu bir sektör için birlikte hareket etmeye çağırıyoruz.

TELKODER

SERBEST TELEKOMÜNİKASYON İŞLETMECİLERİ DERNEĞİ

Haziran 2020

2019 Yılı

**Sektör Düzenlemelerine
Yönelik Değerlendirmeler**

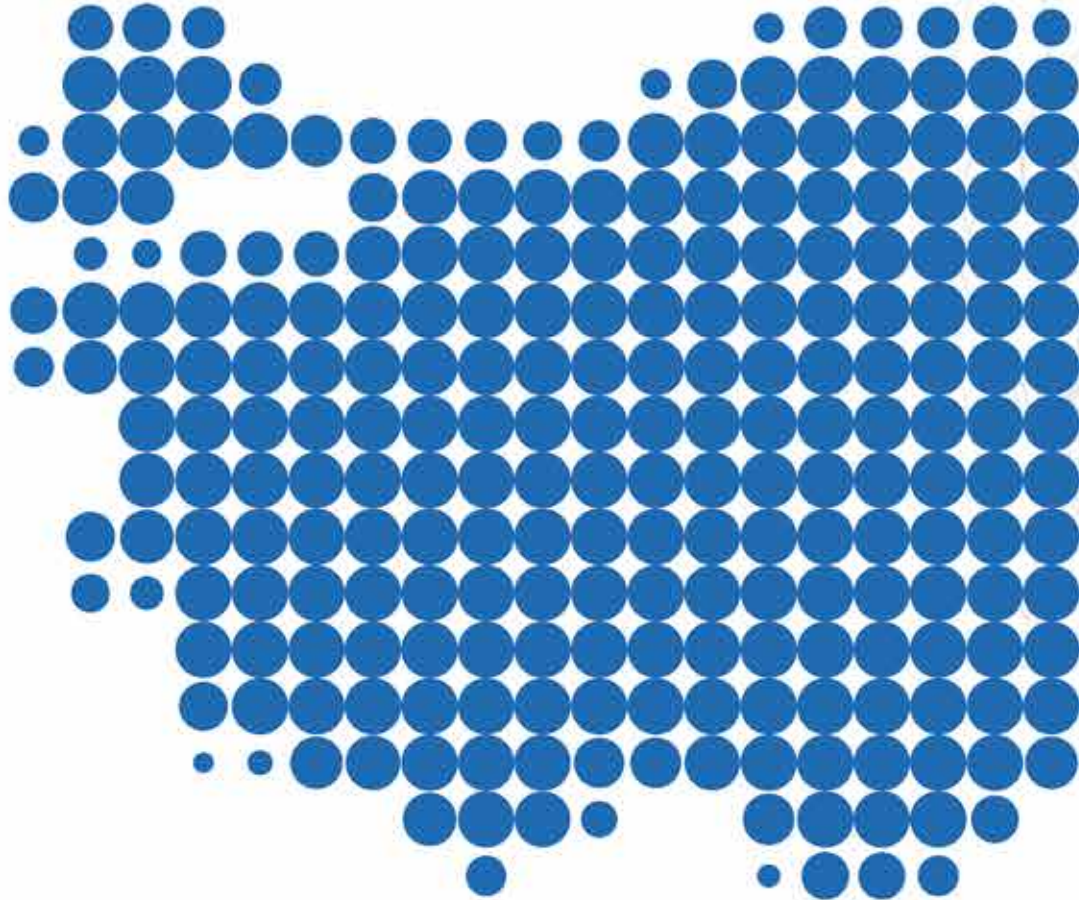
İÇİNDEKİLER

Sektörde 2019 Yılı

Önemli Gelişmeler.....	01
Yetkilendirmeler.....	05
Sektör Büyüklüğü.....	06
Gelirler.....	07
Yatırımlar.....	10
Sabit Telefon Hizmetleri.....	11
Genişbant İnternet Hizmetleri.....	13
Mobil Telefon Hizmetleri.....	15
Uydu Haberleşme Hizmetleri.....	17
Veri Merkezi Hizmetleri.....	18

Düzenlemelere Bakış

1. Tamamlanan Düzenlemeler.....	21
2. Kısmen Tamamlanan Düzenlemeler.....	21
3. Tamamlanmayan Düzenlemeler.....	26
Düzenlemeler Toplu Tablo.....	37

SEKTÖRDE 2019 YILI

"Sektöre ilişkin tüm hesaplamalar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Pazar Verileri Raporlarından alınan veriler kullanılarak yapılmıştır. Sektör dışındaki hesaplamalarda ise TÜİK, Merkez Bankası, TELKODER, vb. Kurum ve Kuruluşların verileri kullanılmıştır."

ÖNEMLİ GELİŞMELER

1.

7 Aralık 2019 Cumartesi günlü Resmi Gazete’de yayımlanan 7194 sayılı yeni yasa ile yeni tesis edilen ve dijital ortamda sunulan reklam, sesli ve görsel içerik gibi pek çok hizmet gelirleri Mart 2020’den itibaren %7,5 oranında dijital hizmet vergisine tabi hale getirilmiştir.

Söz konusu yasa ile ülkemizde verdikleri hizmetlerden büyük gelir elde eden küresel İnternet Tabanlı Hizmetler (ITH) şirketleri de Türkiye’de kurulmuş, tam mükellefiyeti bulunan şirketleri olmasa dahi vergi kapsamında yer almaktadır. Düzenleme ile getirilen önemli bir uygulama ise; vergi yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından alınacak bir karar ile bu hizmet sağlayıcılarına erişimin engellenecek olmasıdır.

Dijital Hizmet Vergisinin yeni ve oldukça önemli bir düzenleme olduğu düşünülmekle birlikte, ülkemizde elektronik haberleşme ve İnternet Tabanlı Hizmetler (ITH/OTT) sunan işletmeciler üzerindeki orta ve uzun dönemli etkilerinin dikkatle incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2.

Elektronik Haberleşme Sektöründe Yetkilendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı 22.10.2019 tarih ve 2019/İK-YED/259 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Kararı ile Kurum web sitesinde yayımlanarak kamuoyu görüşlerine açılmıştır. Yönetmelik değişikliğinin son hali henüz yürürlüğe girmemiştir. Söz konusu taslak düzenlemede göze çarpan en önemli değişiklikler şöyledir;

- İşletmecilerin sahip olduğu yetkilendirmeler kapsamında hizmet sunmaması, gelir elde etmemesi, sahip olunan yetkilendirmenin gereğince kullanılmıyor olması durumunda yetkilendirmenin belirli bir süre sonunda iptal edileceği hüküm altına alınmıştır.

- Bayi/acente üzerinden satış modelinde değişikliğe gidildiği görülmektedir.

Henüz tam olarak netlik kazanmayan değişiklik ile bayi/acente kavramının kaldırılarak "abonelik hizmet merkezleri" kavramının getirildiği görülmektedir. Söz konusu değişikliğin bayi/acentelik modeli ile hangi açılardan farklılık taşıyacağı konusu halen belirsiz olup, sektörde faaliyet gösteren işletmecilerin aleyhine bir uygulamaya gidilmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir.

3.

Kasım 2019'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan katıldığı bir etkinlikte yapmış olduğu konuşmada, tüm dünyada dijitalleşme konusunda yaşanan gelişmelere dikkat çekerek dijitalleşmenin bel kemiğini oluşturan fiber altyapının önemini vurgulamıştır. Fiber altyapımızı güçlendirmeden 5G teknolojisini kullanamayacağımızı belirten Sayın Cumhurbaşkanı "Hükümete geldiğimizde ülkemizde toplam 3 bin geniş bant internet abonesi vardı. Bugün 75 milyon üzerinde geniş bant internet abonesi bulunuyor. Mobil telefon abone sayısı 82 milyon üzerine çıktı. Fiber hat uzunluğumuz 81 bin kilometreydi, bugün 364 bin kilometreyi geçtik. Bu fiber hat konusunda yavaş gittiğimizi görüyoruz. Firmalarımızın fiber hat yatırımını hızlandırması gerekiyor. Aksi takdirde 5G teknolojisini etkin kullanamayız. Fiber hat yatırımları konusunda engel çıkaranlar karşılarında bizzat şahsımı bulacaklarını bilmelidirler. Hedefimiz uçtan uca yerli ve milli 5G haberleşme teknolojisini hizmete sunmak. Eksiklilerimiz olmakla birlikte dijital dünyayı yakalama konusundaki kararlılığımız tamdır" şeklinde konuşmuştur.

Sadece telekomünikasyon sektörü için değil tüm sektörlerin gelişebilmesi için çok önemli olan fiber altyapının Cumhurbaşkanı düzeyinde ele alınmasının umut verici olduğu değerlendirilmektedir. Hem kamu hem de yerel yönetimler tarafında fiber altyapının hızla ve yaygın olarak tesis edilmesi konusunda çalışmaların hızlanması, belediyeler ve düzenleyici kurumlar tarafından zaman zaman ortaya konulan engellerin kaldırılması beklenmektedir.

4.

6 Temmuz 2019 Cumartesi günü yayımlanan, 2019/12 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile bilginin dijital ortamlara taşınması, bilgiye erişimin kolaylaşması, altyapıların dijital hale gelmesi ve bilgi yönetim sistemlerinin yaygın olarak kullanılması gibi konuların ciddi güvenlik risklerini beraberinde getirdiğinin altı çizilmektedir. Genelgenin 7 maddesinde doğrudan veya dolaylı olarak veri merkezlerine atıf yapılmakta ve bilgi güvenliği açısından yerli veri merkezlerinin önemi ortaya konmaktadır. Genelgenin veri güvenliği konusunda karşılaşılan

güvenlik risklerinin azaltılması ve etkisiz kılınması noktasında büyük bir önem taşımakta ve özellikle gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliği bozulduğunda milli güvenliği tehdit edebilecek veya kamu düzeninin bozulmasına yol açabilecek kritik türdeki verilerin güvenliğinin sağlanması amacıyla veri merkezleri hususunda çeşitli tedbirlere yer verilmektedir.

Yayımlanan genelgenin, yurt dışında bulunan veri merkezlerinde yer alan verilerimizin güvende olmadığı gerçeğinin Devlet nezdinde de ele alındığı ve gerekli çalışmaların yapılacağını göstermesi sebebi ile önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, gerek kamu gerekse de özel sektör tarafından gerekli adımların bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

5.

Türkiye'nin 2019-2023 yılları arasında uluslararası alanda rekabet gücü kazanması, ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlaması amacıyla hazırlanan 11. Kalkınma Planı, 23 Temmuz 2019 tarihli Resmi Gazete'de onaylanmıştır. Söz konusu Plan'da elektronik haberleşme sektörüne yönelik, "fiber şebekelerin yaygınlaştırılması, fiziksel altyapıların ortak kullanılmasının teşvik edilmesi", "Uydu hizmetlerinin geliştirilmesi", "Veri Merkezlerinin teşvik edilmesi, ülkenin verilerinin ülkede kalmasının sağlanması", "İnternet Değişim Noktasının (IDN) kurulması" gibi önemli maddeler yer almaktadır.

11. Kalkınma Planı'nda sektörün büyütülmesi, rekabetin geliştirilmesi, sektör üzerindeki vergilerin azaltılması gibi önemli konulara yer verilmemesine rağmen, Plan'ın genel olarak önemli konuları barındırdığı ve Plan'da yer alan adımların hızla hayata geçirilmesinin sektörü olumlu olarak etkileyeceği değerlendirilmektedir.

6.

31 Aralık 2019 tarihli BTK Kurul Kararı ile "Toptan Sabit Yerel ve Merkezi Erişim Pazarları Analizi onaylanmıştır. Söz konusu karar ile ilgili Pazar kapsamında Türk Telekom'a getirilen SAYE yükümlülüğünün 01.07.2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi, taslak referans tekliflerin ise en geç Mart 2020 sonunda Kurum'a iletilmesi gerekmektedir, olağanüstü salgın hali (COVID-19) kapsamında alınan ve esas olarak sürenin bitmesinden sonra, 15 Nisan 2020'de yayımlanan ve bir ay geriye (13.03.2020) işletilerek uygulanan BTK kararıyla Türk Telekom'a tanınan süre durdurulmuştur.

7.

Son bir kaç yıldır ülkemizde milli güvenlik ve kamu düzeninin sağlanmasına yönelik olarak alınan tedbirler bir hayli artmıştır. Bu kapsamda 2016 yılında başlayan kapsamlı ve detaylı düzenlemelere 2017 yılında olduğu gibi, 2018 yılında da devam edildiği görülmektedir. Bu kapsamda, BTK tarafından 2018 ve 2019 yılları içerisinde alınan “abone desen yapısı” başlıklı bir dizi Kurul Kararı doğrultusunda, sektörde faaliyet gösteren işletmecilerinin bütün abonelerinin kişisel ve ticari çok sayıda ve detayda verilerini içeren dosyaların BTK’ya aktarımı hüküm altına alınmıştır. İşletmeciler açısından ciddi hukuki risklere sebep olabilecek olan bu düzenlemenin kaldırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

8.

21.12.2017 tarihli ve 30277 sayılı Resmi Gazete’nin mükerrer sayısında yayımlanarak uygulamaya alınan Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020) (UGSEP), genişbant arz ve talebinin oluşturulmasına yönelik 3 ana stratejik amaç ve 25 adet Eylem maddesinden oluşmaktadır. Söz konusu eylem planının gerçekleştirilmesine yönelik olarak 2018 yılında olduğu gibi 2019 yılında da herhangi bir adım atılmadığı görülmektedir. Altyapı tesisinin kolaylaştırılması, sektör üzerindeki vergi ve mali yüklerin azaltılması, yüksek kapasite ve hızda genişbant altyapısının ülke genelinde yaygınlaştırılması gibi önemli birçok eylem maddesinden oluşan çalışmanın bir an önce hayata geçirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

9.

Sektörde “Avcı Bayi” olarak isimlendirilmekte olan bayiler tarafından; hukuka aykırı olarak ele geçirilen müşteri verileri üzerinden, müşterilerin yanıltıcı bilgilerle işletmeci değişikliğine zorlanmasının önlenmesine yönelik olarak TELKODER tarafından 2017 yılında başlatılan çalışmalar sonucunda, 2018 ve 2019 yılında, gerek işletmeci gerekse tüketici mağduriyetlerine yol açan faaliyetlerin tamamına yakının engellendiğini söylemek mümkündür. Bu çalışmalara ek olarak 2018 yılında TELKODER çatısı altında abone sahteciliğinin önlenmesine yönelik başlatılan çalışmalara 2019 yılında da devam edilmiştir. Her iki konunun sektör temsilcileri ve düzenleyici kurumlar tarafından da desteklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

YETKİLENDİRMELER

10.

31 Aralık 2019 itibarıyla elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren işletmeci sayısı 449 olup bu işletmecilere verilen yetkilendirme sayısı 802'dir.

2014 yılı sonunda BTK tarafından değiştirilerek yürürlüğe alınan "Elektronik Haberleşme Sektöründe Yetkilendirme Yönetmeliği" ile i) Sabit Telefon Hizmeti yetkilendirmesine başvuracak işletmecilere 1 Milyon TL sermaye şartı getirilmiştir. ii) 5651 sayılı kanun kapsamında işletmecilere getirilen yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için gerekli olan teknik altyapıyı kurmayan STH işletmecilerine hizmet sağlayan diğer işletmecilerin 2 ay içerisinde hizmet sunumuna son vermeleri hükmüne bağlanmıştır.

Söz konusu değişiklik neticesinde, aşağıda da görüleceği üzere, 2015 ve 2016 yıllarında yetkilendirme iptallerinde çok büyük artış yaşanmış olup, bu yıllar içerisinde toplam yetkilendirme iptali sayısı sırasıyla 262 ve 423 olmuştur. 2017 ve 2018 yılında yetkilendirme iptal sayısında önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır. 2019 yılına gelindiğinde söz konusu düşüş devam etmiş ve iptal edilen yetkilendirme sayısı 34 olmuştur. 2019 yılında yetkilendirme iptallerinin en fazla yaşandığı kategoriler Altyapı İşletmeciliği (7 iptal), İSS (7 iptal) ve STH (7 iptal) olmuştur.

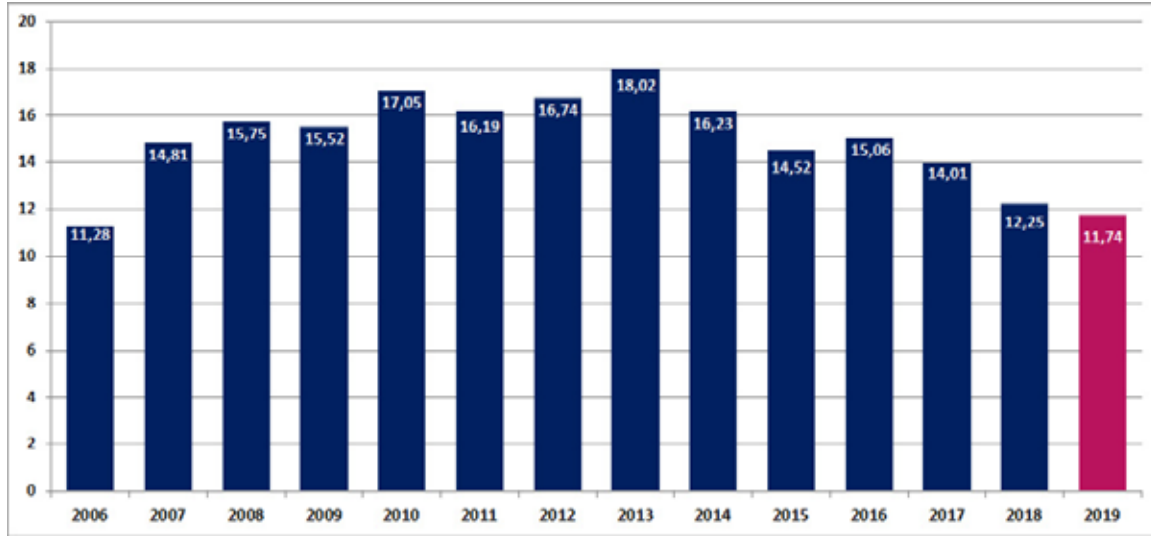
	2015	2016	2017	2018	2019
Altyapı İşletmeciliği Hizmeti (B)	9	65	5	4	7
Altyapı İşletmeciliği Hizmeti (K)	-	1	-	-	-
GMPCS Mobil Telefon Hizmeti (B)	3	5	-	-	-
Hava Taşıtlarında GSM 1800 Mobil Telefon Hizmeti (B)	1	1	-	-	-
İSS (B)	26	199	5	6	7
Kablolu Yayın (B)	3	9	-	-	2
OKTH (K)	41	57	35	16	4
Rehberlik Hizmeti	1	1	-	-	1
STH (B)	40	-	-	-	-
STH (K)	115	36	11	6	7
SMŞH (K)	1	5	2	-	2
SMŞH (B)	15	23	2	5	2
Uydu Haberleşme Hizmeti	4	15	2	2	1
Uydu Platform Hizmetleri	3	6	-	2	1
TOPLAM	262	423	62	41	34

TABLO 1 - Yetkilendirme Kategorilerine Göre İptal Sayıları

SEKTÖR BÜYÜKLÜĞÜ

11.

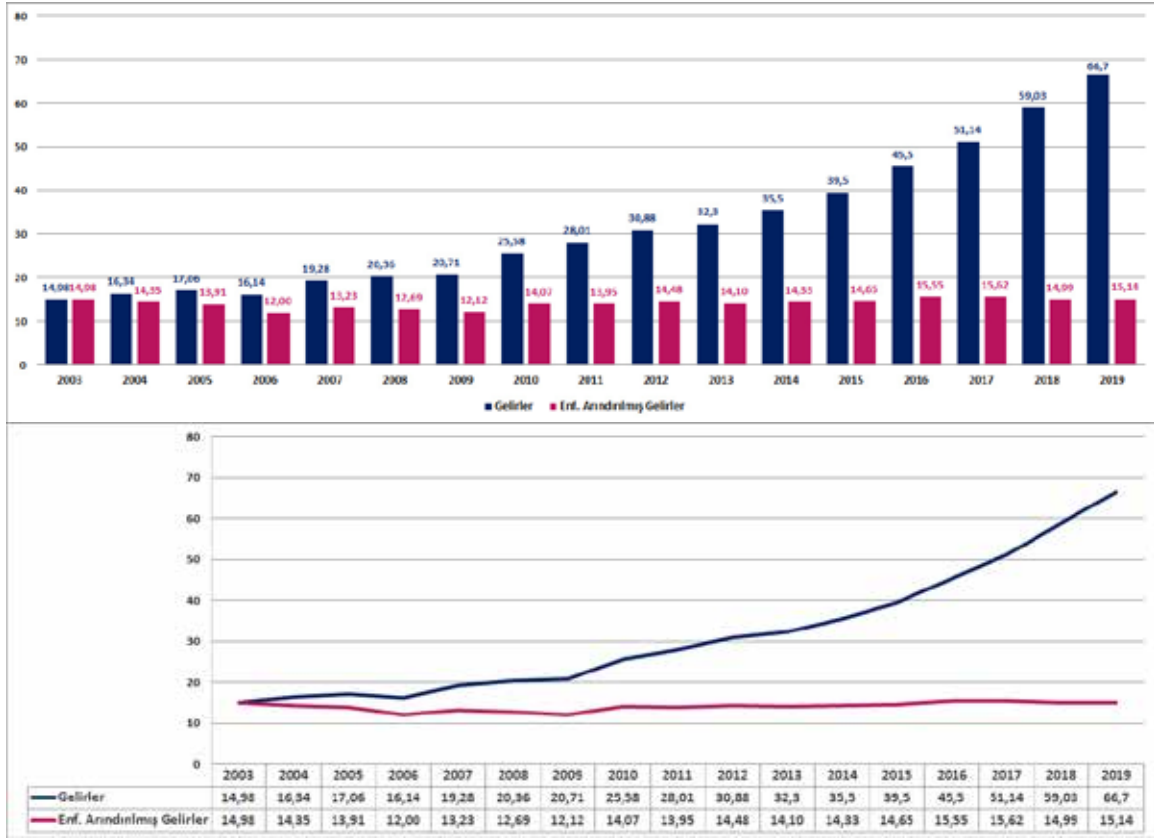
Elektronik haberleşme hizmetleri sektörünün 2018 yılı büyüklüğü 59,03 Milyar TL olarak belirlenmiştir. Dolar bazında değerlendirdiğimizde 2008 yılından itibaren sektörde dikkat çekecek seviyede bir büyüme olmadığı görülmektedir. 2018 yılında özellikle Dolar kurunda yaşanan artışın da etkisi ile ülkemizde Dolar bazında elektronik haberleşme gelirlerinde ciddi bir düşüş yaşanmıştır.

ŞEKİL 1 - Elektronik Haberleşme Sektörü Ciroları, Milyar Dolar (Yıllık Ortalama Kur)

12.

Sektör gelirlerinden enflasyon etkisinin arındırılması ile zaman içerisinde sektördeki reel büyüme de gözler önüne serilmektedir. Bu çerçevede, TÜİK enflasyon verilerini kullanarak yapılan hesaplamalara göre, 2003 yılından itibaren sektörde dikkat çekecek seviyede bir büyüme olmadığı görülmektedir. 2003 yılında 14,98 Milyar TL olan enflasyondan arındırılmış elektronik haberleşme gelirleri, 2017 yılında 15,62 Milyar TL iken 2018 yılında 14,99 Milyar TL'ye düşmüştür. Elektronik Haberleşme Sektörü, serbestleşmenin başladığı 2002 yılından itibaren neredeyse hala aynı büyüklüktedir.

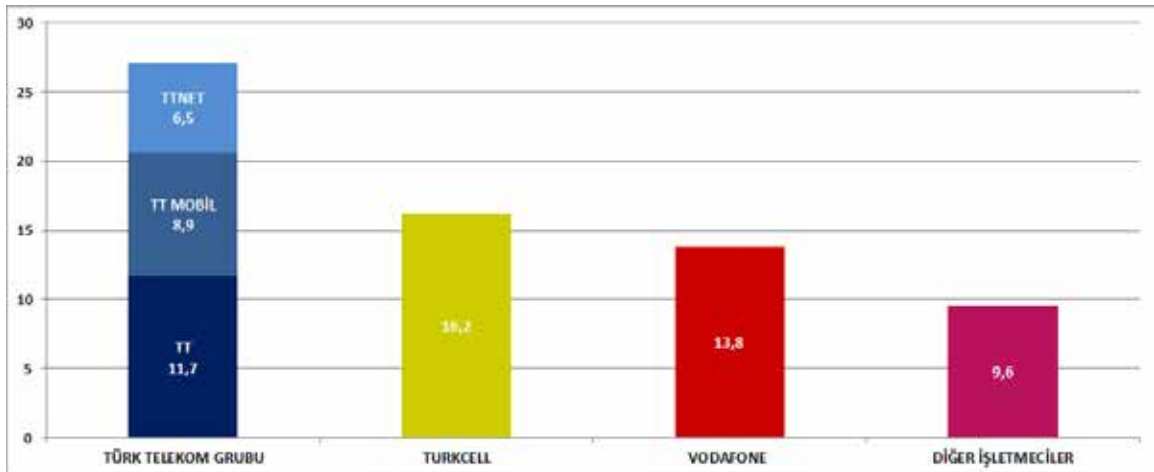

ŞEKİL 2 - Elektronik Haberleşme Sektörü Ciroları, Milyar TL

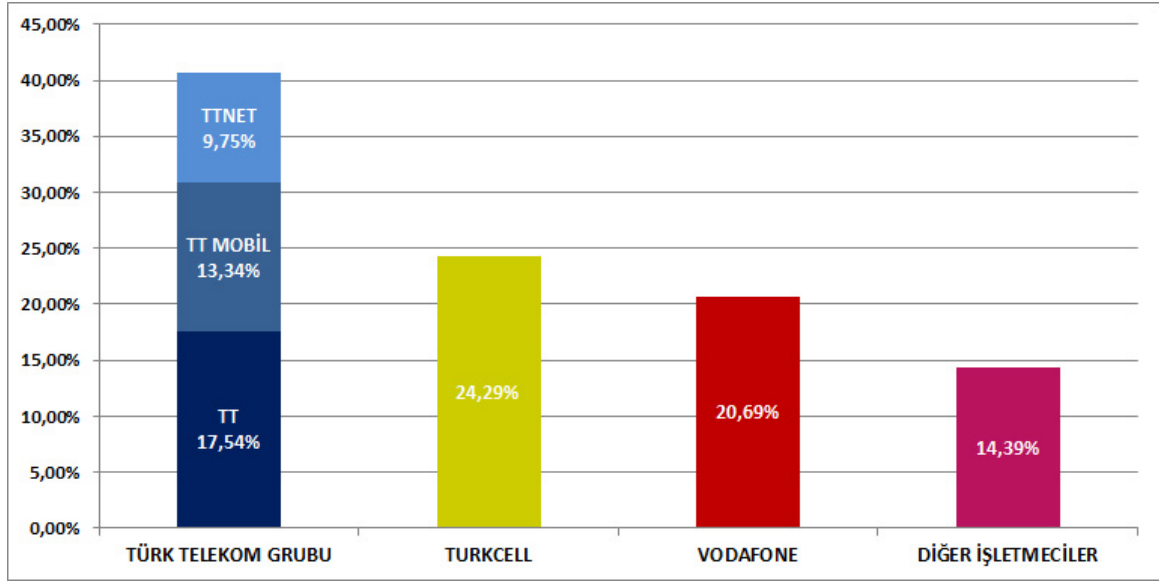
GELİRLER

13.

Aşağıdaki grafiklerde TTNET, diğer işletmeciler arasından ayrıştırılarak Türk Telekom grubu içerisinde değerlendirilmiştir. Buna göre, pazarın tamamı dikkate alındığında 3 GSM işletmecisi, Türk Telekom ve TTNET dışında kalan diğer işletmecilerin toplam gelirleri **2019 yılında 9,6 Milyar TL olmuştur.** Diğer işletmecilerin gelire göre Pazar payları ise **%14 civarındadır.**

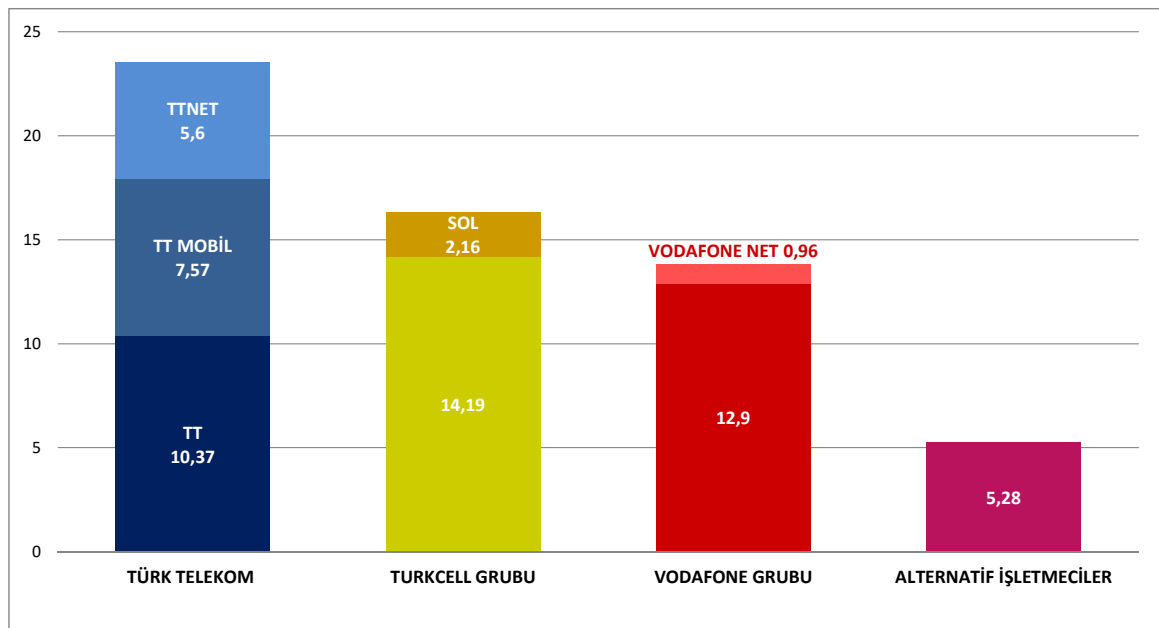
ŞEKİL 3 - İşletmecilerin Toplam Gelirden Aldığı Pay, 2019, Milyar TL

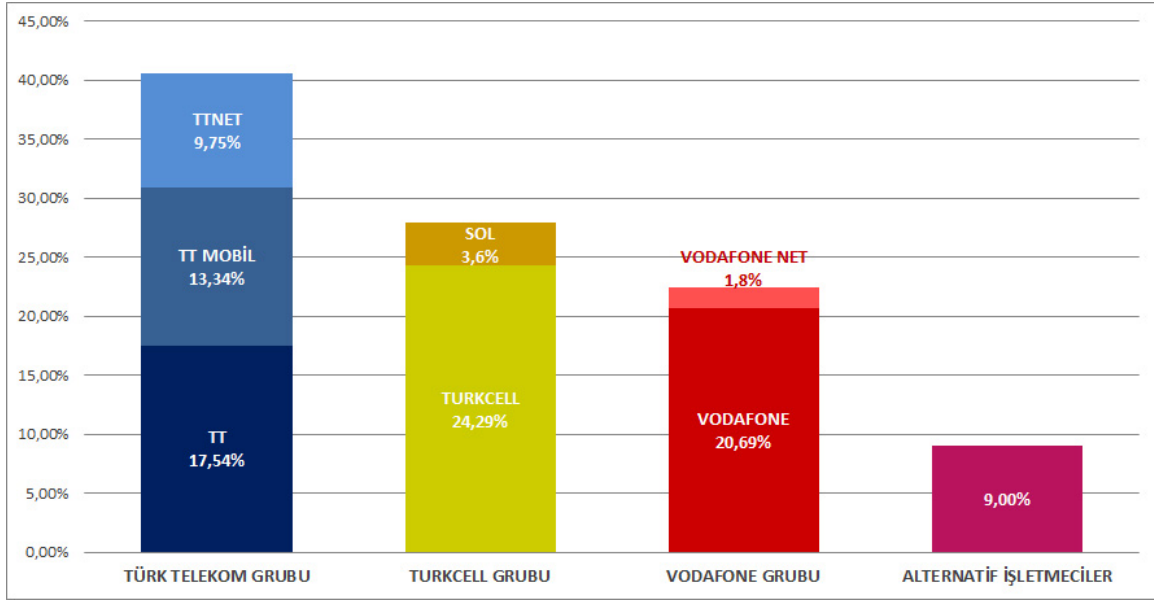
ŞEKİL 4 - İşletmecilerin Toplam Gelirden Aldığı Pay, 2019, %

14.

Aşağıda, Turkcell ve Vodafone'a ait olan ve sabit ses ve genişbant tarafında hizmet veren Superonline ve Vodafone Net'in payları çıkarıldığında, alternatif işletmecilerin toplam gelirlerine yer verilmektedir. Alternatif işletmeciler arasında yer alan belli başlı işletmeciler şunlardır; Turknet, İşnet, Millenicom, TTM Telekom, Eser Telekom, Doğan TV Digital, Türksat. 2019 yılı sonunda alternatif işletmecilerin gelirleri 6 Milyar TL olmuştur, Pazar payları ise %9 civarındadır. 2002 yılında başlayan serbestleşme hareketinden bugüne gelindiğinde, geçen 16 senenin sonunda alternatif işletmecilerin toplam sektör gelirleri içerisindeki payı sadece %9'larda kalmıştır.

ŞEKİL 5 - İşletmecilerin Toplam Gelirden Aldığı Pay, 2019, Milyar TL

ŞEKİL 6 - İşletmecilerin Toplam Gelirden Aldığı Pay, 2019, %

15.

Sektöre verilen ceza miktarları yıllar ve işletmeciler bazında incelendiğinde sektörde faaliyet gösteren işletmeciler üzerinde önemli ölçüde mali yük oluşturduğu açıkça görülmektedir. Özellikle 2010-2013 yılları arasında ceza miktarlarının yüksekliği dikkat çekerken 2016'dan itibaren ceza miktarının düştüğü görülmektedir. 2019 yılına gelindiğinde ise ceza miktarındaki büyük düşüş sevindiricidir.

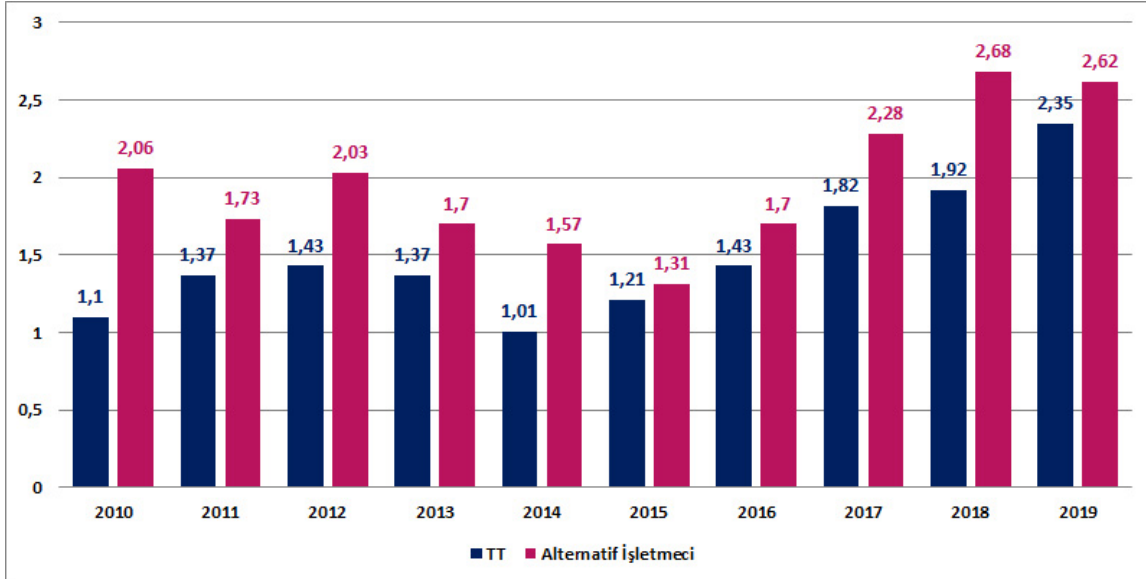
(Milyon TL)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TOPLAM
Turkcell	313,6	32,9	13,6	74,9	6,7	13,6	3,4	1,9	-	-	460,6
Vodafone	19,5	6,1	4,3	8,9	0,9	0,7	10,4	8,0	0,32	0,58	59,7
TT Mobil	0,5	4,3	9,7	1,6	1,0	3,6	0,2	0,8	0,09	0,52	22,3
Türk Telekom	4,6	22,9	4,9	7,3	2,5	4,7	-	4,1	8,35	-	59,4
TTNet	-	9,9	15,0	9,9	1,7	3,4	-	0,9	0,55	-	41,4
Alternatif İşletmeciler	-	0,7	19,2	1,7	17,4	0,9	3,8	0,4	0,25	1,01	45,3
TOPLAM	338,2	76,8	66,7	104,3	30,2	26,9	17,8	16,2	9,57	2,12	

TABLO 2 - Yıllık İşletmeci Bazında Ceza Miktarları, Milyon TL

YATIRIMLAR

16.

Aşağıdaki tablo, yıllar bazında Türk Telekom ve alternatif işletmecilerin yatırım miktarlarını göstermektedir. Tablodan görüleceği üzere, BTK tarafından Kasım 2011’de alınan fiber düzenleme muafiyet kararının uygulama döneminde, Türk Telekom’un yatırımlarında önemli miktarda artış yaşanmamıştır. Fiber kararının uygulamada olduğu dönemler olan 2011-2016 arasında Türk Telekom’un yatırımlarında sadece %6’lık bir artış olduğu görülmektedir. 2019 yılında Türk Telekom’un yatırımlarında bir önceki yıla göre %22,4’lük artış yaşanırken alternatif işletmecilerin yatırımlarının %0,06 seviyesinde düşüş göstermesi dikkat çekicidir. Ülkemizde alternatif işletmecilerin altyapı yatırımları yapması önündeki engellerin giderek etkisini arttırmış olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, 2018 yılında Telkoder, Türksat, Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone tarafından imzalanan Altyapı Paylaşım Protokolü’nün hayata geçirilememiş olmasının bu düşüşte önemli bir payı olduğu değerlendirilmektedir. Diğer yandan tüm engellere rağmen, son 10 yıldır alternatif işletmecilerin yıllık yatırım tutarlarının Türk Telekom’dan daima yüksek olması çok dikkat çekicidir.

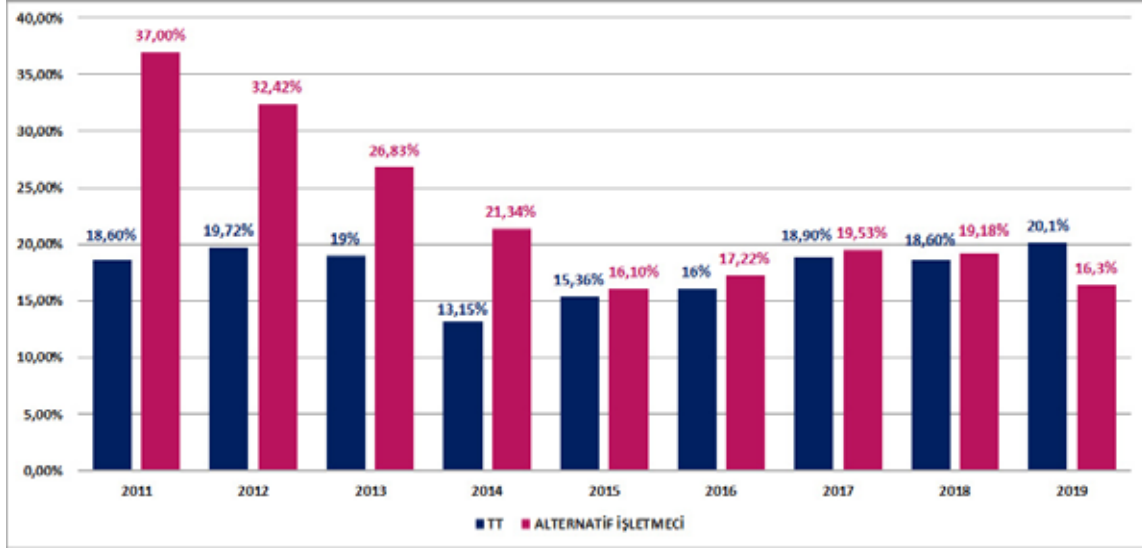

ŞEKİL 7 - Türk Telekom ve Alternatif İşletmecilerin Yatırım Miktarı (Milyar TL)

17.

Sektörde faaliyet göstermekte olan alternatif işletmeciler ile Türk Telekom’un yatırım/gelir oranları dikkate alındığında, 2011 yılı ile 2019 yılı arasında Türk

Telekom oranının alternatif işletmecilerden daha düşük olduğu gözler önüne serilmektedir. Bu durum, Türk Telekom'dan çok daha küçük ölçekte olmalarına rağmen alternatif işletmecilerin daha fazla yatırım yapmak konusunda kararlı bir tutum sergilediklerini göstermektedir. 2019 yılında ise alternatif işletmecilerin yatırım/gelir oranının düştüğü görülmektedir. Yatırım yapmaya hazır ve istekli olan alternatif işletmecilerin önündeki engellerin bir an önce kaldırılması, Ortak Altyapı Paylaşım Protokolü'nün bir an önce hayata geçirilmesi, Belediyeler ile işbirlikleri geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

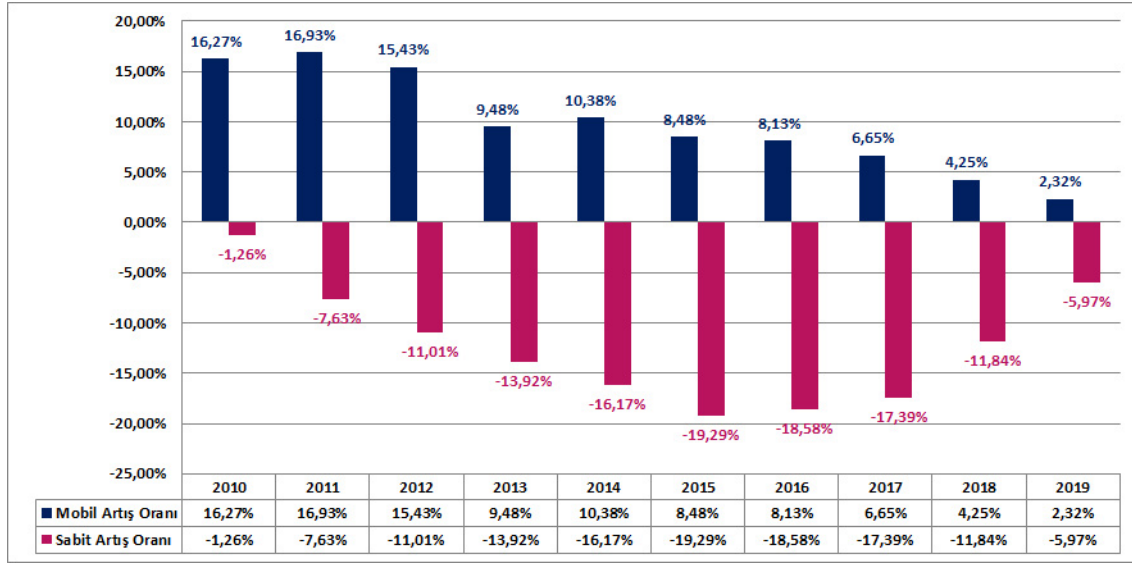

ŞEKİL 8 - TT ve Alternatif İşletmecilerin Yatırım/Gelir Oranları

SABİT TELEFON HİZMETLERİ

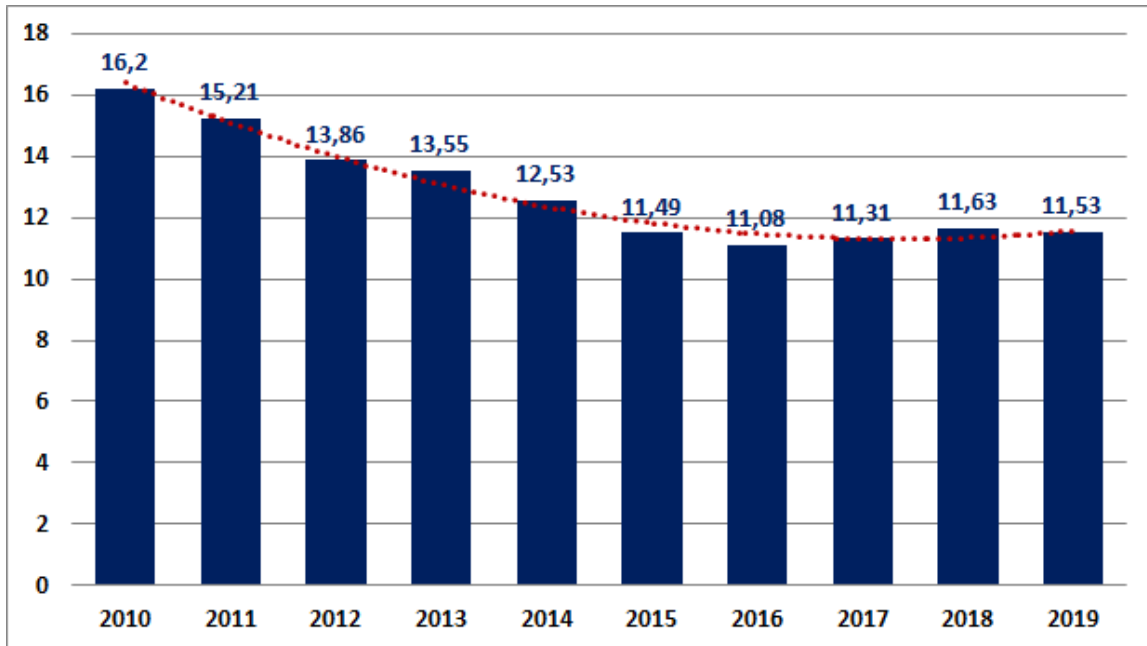
18.

2010 yılından itibaren toplam ses trafiği içerisinde sabit ses trafiğinin çok ciddi oranda düşmeye başladığı görülmektedir. Tüm dünyada genel olarak sabit ses trafiğinin düşme eğilimi içinde olduğu bilinmekle beraber ülkemizde düşüşün çok daha büyük olduğu görülmektedir. Örneğin; Türkiyede toplam trafiğin %2,3'ü sabit, %97,7'si mobil trafik iken, İngiltere'de sabit trafik %31, mobil trafik %69, Almanya'da ise sabit trafik %52,6 mobil trafik %47,5 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de sabit trafikteki çok hızlı düşüşün temel sebebinin pazardaki rekabet eksikliği olduğunu söylemek mümkündür. Zira rekabetin gelişmediği pazarlarda, pazara yeni giren işletmecilerin fiyat ve kalite üzerindeki rekabetçi baskılarının sınırlı olması yerleşik işletmecinin Ar-Ge, yatırım ve tarife gibi sektörü büyütecek kararlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

ŞEKİL 9 - Mobil ve Sabit Trafik Artış/Azalış Oranları,%

Sabit ses trafiğindeki düşüşle paralel şekilde sabit telefon abone sayısındaki devam eden düşüş trendi dikkat çekicidir. Söz konusu trendin devam edeceği beklenmekle birlikte 2017 ve 2018 yıllarında sabit abone sayısında az oranda artış yaşandığı, 2019 yılında ise yeniden düşüşe geçtiği görülmektedir.

ŞEKİL 10 - Sabit Telefon Hizmetleri Abone Sayısı (Milyon)

GENİŞBANT İNTERNET HİZMETLERİ

19.

2018 yılında 74,5 Milyon olan toplam genişbant abone sayısı 2019 yılında 76,6 Milyona ulaşmıştır.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Xdsl	2%	-2%	0%	2,3%	5,3%	8,5%	11,5%	9,7%	1,8%
Mobil Bilgisayardan İnternet	-	23,4%	1,6%	-20,4%	17,9%	-22,5%	-33,1%	-20,8%	10,3%
Mobil Cepden İnternet	-	108,9%	24,5%	38%	20,8%	34,8%	11,1%	7,7%	2,1%
Kablo İnternet	68,1%	8,7%	-2,8%	14,8%	12,6%	17,1%	12,2%	12,7%	16,3%
Fiber	73,4%	141,5%	85%	22,1%	14,8%	15,2%	21,2%	19,9%	14,7%
Diğer	2,5%	-12,4%	-16,9%	-16,1%	-6,7%	27,8%	-9,3%	73,7%	48,7%

TABLO 3 - İnternet Abone Sayıları Artış Oranları, %

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere;

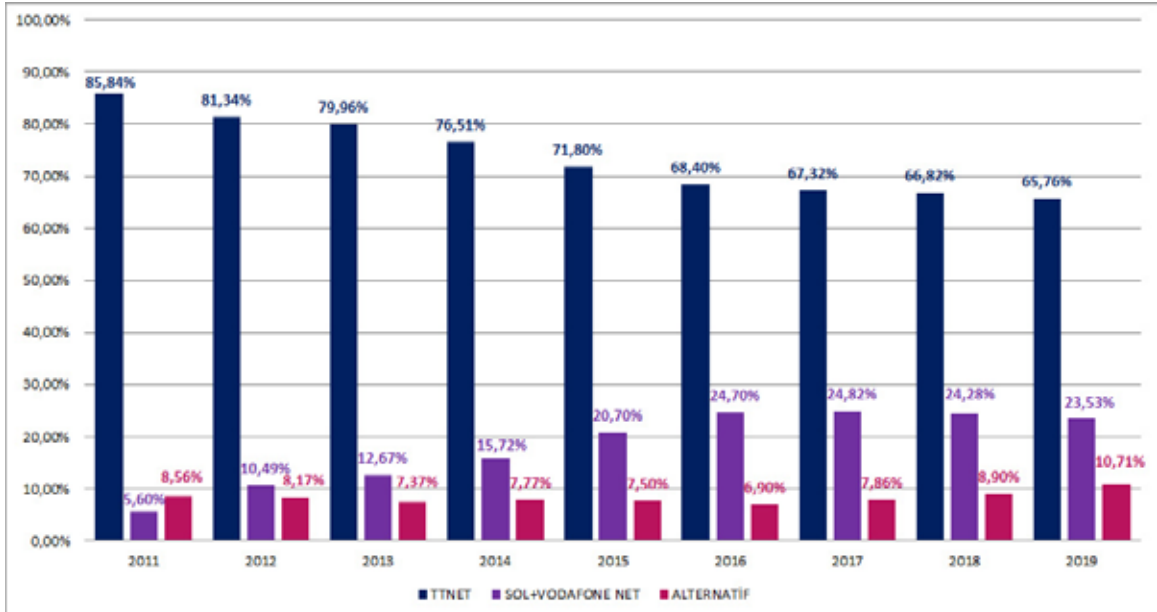
✱ 2012-2015 yılları arasında büyüme gösteren mobil bilgisayardan internet abone sayısındaki artış yavaşlamış ve 2016 yılında %22,5, 2017 yılında %33,1, 2018 yılında ise %20,8'lik düşüş yaşanmaya başlanmıştır. 2019 yılında abone sayısı yeniden yükselmiş ve %10,3 artış yaşanmıştır.

✱ Özellikle 2012 yılında çok büyük artış gösteren mobil cepden internet abone sayısındaki artışın yavaşladığını söylemek mümkündür. 2012 yılında %108'lerde olan artışın 2019 yılı sonunda %2'ye düşmesi dikkat çekicidir.

✱ 2013 yılından sonra fiber abone sayısındaki artış hızının ciddi ölçüde yavaşladığı görülmektedir. Fiber abone sayısının kayda değer oranda artırılabilmesi için, fiber şebekenin hızla yaygınlaşması ve bu kapsamda, yerli ve yabancı yatırımcıların fiber altyapı kurma çalışmalarının önündeki engellerin kaldırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

20.

TTNET Pazar payı aynı seviyelerde devam etmektedir. 2019 sonunda TTNET'in sabit internet hizmetlerindeki pazar payı %65,76'dır. Turkcell Superonline ve Vodafone Net çıkarıldığında, alternatif işletmecilerin Pazar payının ise %10,7 olduğu görülmektedir.

ŞEKİL 11 -İSS - Gelire Göre Pazar Payları, %

21.

Mobil internet kullanım oranlarına baktığımızda, 1 Nisan 2016'dan itibaren sunulmaya başlanan 4,5G hizmetine yönelik abone sayısı 2019 sonunda 74,2 Milyona ulaşmıştır. 3G abone sayısının çok büyük bir kısmının 4,5G aboneliğine geçtiği anlaşılmakla birlikte 4,5G'ye geçilmesinin ardından geçen dört sene sonunda hala 4,7 milyon abonenin 3G'de devam ediyor olması dikkat çekicidir. Mobil internet kullanım miktarının son bir yıl içerisinde %53 arttığı görülmektedir.

22.

Fiber uzunluklarına bakıldığında, 2012 yılından sonra Türk Telekom'un fiber km artış oranının yavaşlamış olduğu dikkat çekmektedir. 2009-2019 yılları arasında Türk Telekom fiber şebekesi %137,41 büyürken alternatif işletmecilerin fiber şebekelerinin %405,94 büyümesi oldukça şaşırtıcıdır. Düzenleyici tedbirlere ve ekonomik avantajlara rağmen Türk Telekom'un fiber şebekesinin yeteri kadar büyüme göstermediği açıktır. Düzenlemelerin uygulanmasının etkisiz kalması nedeniyle alternatif işletmeciler istedikleri yatırımları yapamamaktadırlar.

FİBER UZUNLUKLARI (KM)	Türk Telekom	Büyüme Oranı	Alternatif	Büyüme Oranı
2009	128.150	-	17.113	-
2010	131.423	2,55%	37.709	120,35%
2011	150.120	14,23%	38.835	2,99%
2012	167.921	11,86%	42.364	9,09%
2013	181.973	8,37%	45.440	7,26%
2014	192.671	5,88%	52.176	14,82%
2015	211.528	9,79%	56.592	8,46%
2016	228.407	7,98%	62.567	10,56%
2017	256.474	12,29%	68.193	8,99%
2018	282.022	9,96%	73.006	7,06%
2019	304.236	7,88%	86.581	18,59%
2009-2019	-	137,41%	-	405,94%

TABLO 4 - Fiber Uzunlukları ve Büyüme Oranları

MOBİL TELEFON HİZMETLERİ

23.

Temmuz 2009’da sunulmaya başlanan 3G hizmeti Mart 2016 sonu itibarıyla 65.949.652 aboneye ulaşmıştır. Ancak 1 Nisan 2016 tarihinde 4.5G’nin hayata geçmesiyle 3G aboneliğinden 4.5G aboneliğine hızlı bir geçiş süreci yaşanmış, Aralık 2019 sonunda 3G abone sayısı 4.754.612’ye düşerken 4.5G abone sayısı 74.226.796’ya çıkmıştır.

24.

Aralık 2019 sonu itibarı ile makineler arası iletişim (M2M) abone sayısı 5,9 Milyona ulaşmıştır.

25.

Mobil internet kullanım miktarlarının hızla artmakta olduğu görülmektedir. 2018 sonunda 865 bin TByte olan kullanımın, 2019 sonunda 1,3 Milyon TByte’a çıktığı dikkat çekmektedir.

	2013-4	2014-4	2015-4	2016-4	2017-4	2018-4	2019-4
3G Abone Sayısı	49.266.163	58.329.492	64.256.311	18.890.648	10.249.089	6.641.597	4.754.612
4,5 G Abone Sayısı	-	-	-	51.689.904	64.558.929	71.248.727	74.226.796
Mobil Bilgisayardan İnternet	1.701.014	1.354.746	1.597.606	1.237.749	828.369	655.999	723.354
Mobil Cepten İnternet	22.472.129	31.005.915	37.469.948	50.499.165	56.116.304	60.436.864	61.684.363
Mobil İnternet Kullanım Miktarı, TByte	43.686	96.544	165.366	336.473	576.245	864.370	1.322.304

TABLO 5 - Mobil Genişbant Kullanım Oranları

26.

İşletmeci bazında toplam abone sayılarına bakıldığında bir önceki yıla göre 2019 yılı sonunda, Turkcell'in abone sayıları azalırken, TTMobil ve Vodafone'un abone sayısının artmakta olduğu görölmektedir.

27.

Mobil işletmecilerin gelir dağılımına bakıldığında, konuşma ve SMS gelirlerinin ciddi oranda düşmekte olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun temel sebebi olarak, özellikle Skype, WhatsApp gibi yabancı kaynaklı İTH'ler (İnternet Tabanlı Hizmetler/OTT) ile haberleşme alanında faaliyet gösteren işletmecilerin farklı düzenlemelere tabi olması nedeniyle adil rekabet ortamının sağlanamaması olduğu değerlendirilmektedir.

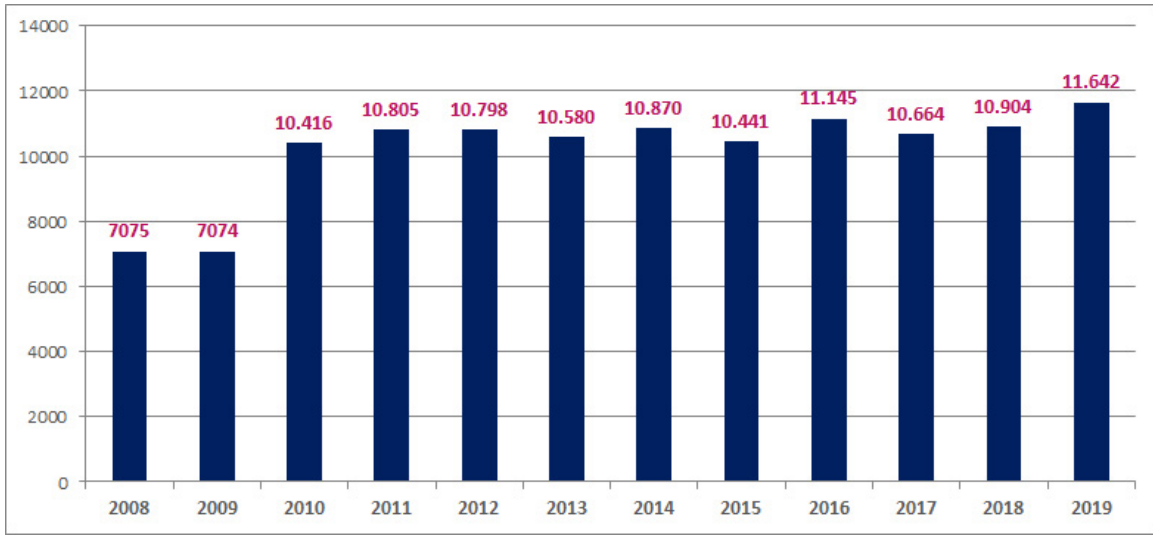
28.

4,5 G ile trafiğin ciddi ölçüde artmakta olduğu görölmektedir. Orta vadede ve özellikle 5G'ye geçiş ile ortaya çıkacak olan büyük kapasitenin taşınabilmesi için yaygın fiber şebekelerin varlığı gerekmektedir. Ülkemizdeki fiber uzunlukları ve yaygınlık oranları dikkate alındığında, henüz yeterli altyapı olarak hazır olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle ülkemizdeki fiber altyapının dünya ortalamalarına getirilmesi için çalışmalara hız verilmesi gerekmektedir.

UYDU HABERLEŞME HİZMETLERİ

29.

2019 yılsonu itibariyle 11.642 uydu haberleşme hizmetleri abonesi bulunmaktadır. Türkiye üzerindeki uydu kapasitesi dikkate alındığında abone sayısının çok düşük olması dikkat çekicidir. Uydu sektörümüz ve onunla birlikte Türksat iç ve dış piyasadaki fırsatları kaçırmaya itilmektedir. Bu nedenle Uydu Haberleşme Sektörümüzün önünde büyük imkânlar olmasına rağmen, ihtiyaçlarının da bulunduğu bir ortamda, ayaklarından zincirle bağlı bir vaziyette bulunmaktadır.

ŞEKİL 12 - Uydu Haberleşme-Yıllara Göre Abone Sayısı

30.

Dünya Elektronik Haberleşme Gelirleri/Uydu Haberleşme Gelirleri ve Türkiye'nin Elektronik Haberleşme Gelirleri/Uydu Haberleşme Gelirleri Karşılaştırılması açıkça göstermektedir ki, Uydu Haberleşme Hizmetlerinde Dünya ile benzer bir büyüklüğü yakalayabilmek için, Türkiye Uydu Sektörünün en az 7 kat büyümesi gerekmektedir.

31.

Günümüzde, uydu internet teknolojilerinde büyük gelişmeler yaşanmaktadır. Artık kullanılmaya başlanan ve/veya başlanacak olan Küçük Uydular, tek bir roket ile yüzlerce küçük uydunun aynı anda atılabilmesi, uydu imalatı ve yörüngeye yerleştirme maliyetlerinde (tekrar kullanılabilen fırlatma sistemleri)

ciddi düşüşler yaşanması gibi avantajlara sahiptir. Ülke olarak, uydu proje ve hizmetlerinin Dünya’da yaşanan teknolojik gelişmeye uygun olarak planlaması gerektiği değerlendirilmektedir.

VERİ MERKEZİ HİZMETLERİ

32.

KHK/678, 2018/11201 ve 2018/11969 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları çerçevesinde, Cazibe Merkezi programı kapsamında veri merkezlerine yönelik çeşitli destek ve teşviklerin verileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda, veri merkezlerine, hazine taşınmazları ve atıl kamu binalarının tahsisi, bina yapım desteği, enerji desteği, telekomünikasyon altyapısı desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, gelir vergisi stopajı desteği, sigorta primi işveren hissesi desteği gibi teşvik ve desteklerin verilmesi planlanmıştır. Bu umut verici ve sektörün önünü açması beklenen düzenlemeler incelendiğinde bazı eksikleri olduğu anlaşılmaktadır. Veri merkezlerine, “Cazibe Merkezleri Programı” kapsamında sağlanan destek ve teşviklerin ülke geneline yaygınlaştırılması ve beyaz alan sınırının kaldırılmasıyla bu düzenlemeler asıl amacına ulaşmış olacaktır.

Hem düzenlemeler hem de teşvikler anlamında önemli gelişmeler olmasına rağmen bu düzenlemeler tam olarak beklentileri karşılamamaktadır. Öncelikle düzenlemelere baktığımızda, anlam, tanım ve terim karmaşası yaşandığı görülmektedir. Emlak’tan enerjiye; donanımdan, insan kaynağına kadar kapsamlı bir konu olması sebebi ile öncelikle “veri merkezi”nin ihtiyaçları net olarak belirlenmeli ve verilecek olan teşviklerin bu ihtiyaçlara yönelik olarak hazırlanması sağlanmalıdır. Veri merkezini oluşturan bileşenler hep birlikte değerlendirilmelidir. Teşvikler veri merkezlerini ilgilendiren bütün bileşenler düşünülerek, veri merkezlerinin fiziksel, teknolojik ve sahip olması gerektiği çevre dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Sektördeki ilgili paydaşlarının görüşleri alınarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından hazırlanan “Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020)” 11.12.2017 tarihli ve 2017/44 sayılı YPK Kararı ile kabul edilmiş ve 21 Aralık 2017 tarihli ve 30277 sayılı Resmi Gazetenin mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planında, Stratejik Amaç 3 başlığı altında yer almakta olan, 17. Madde Veri Merkezlerinin Desteklenmesi ve 18. Madde Türkiye’de Güçlü İnternet Değişim Nokta (İDN)’ları Oluşturulması eylem maddeleri konunun önemine dikkat çekmekte ve birçok kurum/kuruluşa sorumluluklar vermektedir. Bu

maddelerde yer alan eylemlerin tamamlanma tarihleri 2019 yılı olarak belirtilmiştir.

T.C. Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planındaki (2019 - 2023) Türkiye'nin veri depolama, işleme ve iletimi faaliyetlerinde bölgesel veri üssü haline gelmesini sağlamak üzere, gerekli düzenleyici çerçeve ve teşvik mekanizmasının kurgulanıp uygulamaya konulması hedefi kapsamındaki 470.1 sayılı tedbirde; İnternet Değişim Noktası (İDN) kurulmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesi ve İDN kurulumunun gerçekleştirilmesi alt hedefi bulunmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesine yönelik ilgili paydaşlarla birlikte düzenleme çalışmalarının yapılması ve Aralık 2020 tarihinde tamamlaması planlanmaktadır (BTK 2020 Yılı İş Planı - Türkiye İnternet Değişim Altyapısı Kurulmasına İlişkin Çalışmalar).

Aynı zamanda 470.2 sayılı tedbirde; Veri merkezi sektörünün geliştirilmesini sağlayacak düzenleyici çerçeve ve teşvik mekanizması oluşturulması, Türkiye'nin yoğun ticaret yaptığı ülkelerle bulut hizmetlerinin sunulmasına yönelik işbirlikleri yapılması hedefi bulunmaktadır. Bu tedbirle ilgili sorumlu kuruluşlar; Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'dır (2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı).

33.

Türkiye'de Veri Merkezi İşletmeciliğinin daha iyi yerlere gelmesi, bölgesel hatta küresel bir oyuncu haline gelebilmesi için atılması gereken adımlar şunlardır;

- Veri Merkezlerine, "Cazibe Merkezleri Programı" kapsamında sağlanan destek ve teşvikler kullanılamamaktadır. Bu teşviklerin kullanılabilmesi için bölge (23 il sınırı) ve beyaz alan sınırı (5000 m²) kaldırılmalı ve ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte,
 - ⊙ 5 yıl süre ile veri merkezi personelinin gelir vergisinden %100 muafiyeti,
 - ⊙ Sıfır maliyetli fiziksel şartlara sahip %100 uyumlu bina/kampüs imkânı,
 - ⊙ Türkiye dışına satacağı servislerin gelirlerinde %100, Türkiye içerisine satacağı servislerden %50 oranında vergi muafiyeti,
 - ⊙ Anlaşmalı üniversiteler ve kurumlardan gerekli teknik personelin yetiştirilmesi şartı ile bu personelin maaşlarında %50 oranında devlet desteği sağlanmalıdır (Komşumuz Bulgaristan örneğinde olduğu gibi).

- Veri merkezi işletmecilerine özel elektrik tarifiesi hazırlanmalıdır. Bu tarife en fazla sanayi elektriği tarifesinin yarısı kadar olmalıdır.
- Veri Merkezlerimizin, dünya standartlarında hizmetler verilebilmesi, yaşamakta oldukları ve onlar ile doğrudan ilişkilendirilemeyecek hukuka aykırılıkların önlenebilmesi için “Veri Merkezi İşletmecisi” tanımı en kısa sürede Kanunlarda yerini almalıdır.
- Tüm Erişim Sağlayıcıların katılımının zorunlu olacağı birden fazla İnternet Değişim Noktasının kurulması biran önce gerçekleştirilmelidir.
- Ülkemizde veri merkezlerine fiber hizmet sunan işletmeci sayısı en fazla 3-4’le sınırlı kalmaktadır. Bu rakam Avrupa’da yaklaşık 35, komşumuz Bulgaristan’ın başkenti Sofya’da ise yaklaşık 50’dir. Ayrıca, İki noktası İstanbul içerisinde yer alan bir internet devresinin maliyeti uluslararası devre maliyetlerine göre neredeyse 10 katı pahalıdır. Uluslararası devre fiyatları bu kadar düşükken, ülkemiz içerisinde (Local Loop) devre fiyatlarının bu kadar yüksek olması anlamsızdır. Fiber erişim sağlayıcıların Veri Merkezlerine özel indirimli tarife oluşturmaları zorunlu tutulmalıdır.

DÜZENLEMELERE BAKIŞ

1- Tamamlanan Düzenlemeler

2019 yılında tamamlanmış bir düzenleme bulunmamaktadır.

2- Kısmen Tamamlanan Düzenlemeler

Aşağıda detayları verilen düzenlemelerin en kısa sürede tamamlanması beklenmektedir.

Konu	Tesis Paylaşımının Hayata Geçirilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Tesis paylaşımı konusunda Kurum tarafından yapılan düzenlemeler tamamlanmış olmasına rağmen henüz etkin olarak uygulanamamıştır. • 24 Mayıs 2018 tarihinde, Türk Telekom, Turkcell, Vodafone, Türksat ve Telkoder tarafından "Sabit Elektronik Haberleşme Altyapı Ortak Kullanımı ve İş birliği Protokolü" imzalanmıştır. Yürütülen proje neticesinde elde edilen veriler ışığında sektörde yer alan tüm işletmecilerin "altyapı paylaşımı" modelinden faydalanmaları sağlanmalıdır. Bu nedenle, öncelikli olarak, kullanılmayan altyapıların paylaşılması ve fiber altyapının yaygınlaştırılmasının önünün açılması için söz konusu protokol bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. • Bununla birlikte, geçiş hakkı kapsamında talep edilen güzergâhta tesis paylaşımının zorunlu olması hükmünün değiştirilerek, tesis paylaşımı erişim talep eden işletmecinin ticari kararına bırakılması gerekmektedir. • Tesis paylaşımı ücretleri işletmeciler açısından yatırımı engelleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda, tarifelerin en az %50 oranında düşürülmesi gerekmektedir. Kaynakların verimli kullanılması açısından bir gözden birden fazla kablo geçirilmesine imkân sağlanmalıdır. • Elektronik Haberleşme Bilgi Sistemi (EHABS) bir an önce hayata geçirilmelidir. • Belediyeler tarafından tesis edilmiş pasif fiber altyapı şebekesi telekomünikasyon işletmecilerinin kullanımına açılmalıdır. Söz konusu altyapılar, uzun vadeli ve ucuz fiyatla işletmecilere kullanılmalıdır.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	Geçiş Hakkı Uygulamasının Hayata Geçirilmesi
İlgili Kurum(lar)	UAB
Açıklama	Bakanlıkça yürütülen çalışmaların neticesinde geçiş hakkı uygulamasına yönelik mevzuat çalışması tamamlanmıştır. Ancak, uygulamada yaşanan sorunların çözümüne yönelik aşağıdaki adımların atılması gerektiği değerlendirilmektedir; Mevzuata göre, Geçiş Hakkı yöntemi ile kendi altyapısını tesis etmek isteyen işletmecilere öncelikli olarak tesis paylaşımı yapma ön şartı getirilmektedir. Bu durum, hali hazırda birçok noktada yerleşik işletmeciye bağımlı hale getirilen alternatif işletmecileri daha da zor durumda bırakmaktadır. Sektörün önünü daha gerçekçi ve sağlıklı bir temelde açmak için Geçiş Hakkı Yönetmeliği'nde tesis paylaşımı zorunluluğunun kaldırılması gerekmektedir. Mevcut durumda, yerel yönetimler tarafından fiber şebeke tesisi bir kazanç kapısı olarak görülerek, belediyelere ait kurulan özel şirketler aracılığı ile altyapı tesis edildiği, özel şirketler tarafından tesis edilen altyapıların devralındığı ve yerel yönetimlerin sahipliğindeki şirketlerin altyapılarının bulunduğu güzergahlarda sektörde faaliyet gösteren diğer işletmecilere kendi şebekelerini kurma izni verilmediği gibi mevcutta var olan şebekelerini de kaldırmalarını talep ettikleri görülmektedir. Sadece elektronik haberleşme sektörü için değil, diğer tüm sektörler için son derece büyük öneme sahip olan fiber şebeke altyapısı tesisinin yerel yönetimlerin tercih ve inisiyatiflerine bırakılması kabul edilemez bir durumdur. Fiber şebeke tesisinin yerel yönetimler eliyle tesis edilmesinin önüne geçilmesi ve hatta yerel yönetimlerin sahipliğinde bulunan fiber altyapılarında en kısa sürede işletmecilere devredilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Geçiş hakkı sağlayıcılarına yapılan izin başvurularına ya geç cevap alınmakta ya da hiç cevap alınamamaktadır. Ayrıca şehirlerarası güzergâhlarda tesis edilecek projeler birden fazla geçiş hakkı sağlayıcısının tasarruf sahipliğine konu olabildiğinden, geçiş hakkı sağlayıcısı her bir kurumun izin başvuru değerlendirme sistemi farklılık arz etmektedir. Bu nedenle de söz konusu geçiş hakkı izinlerinin ne zaman verileceği öngörülememektedir. Geçiş hakkı izin başvurularının, geçiş hakkı sağlayıcıları tarafından daha kısa sürelerde değerlendirilerek işletmecilere bilgi verilmesinin sağlanması, geçiş hakkı izinlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi için gerekli altyapının oluşturulmasını da içerecek şekilde geçiş hakkı sürelerinin ve süreçlerinin belirlendiği mevzuat düzenlemesi gerekmektedir. Geçiş hakkı sağlayıcısı kurumlar, Geçiş Hakkı Yönetmeliği'nde yer alan ücret tarifesinin çok üzerinde ücret taleplerinde bulunmaktadır. Ayrıca bazı durumlarda ücret tarifesinde yer almayan ücretleri talep etmektedirler. Belirli bazı durumlar için ücretsiz geçiş hakkı imkânı sağlanmalı ve ayrıca geçiş hakkı sağlayıcılarının ücret taleplerinin Geçiş Hakkı Yönetmeliği ücret tarifesi ile sınırlandırılmasına yönelik bağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır. Geçiş Hakkı Yönetmeliği ücret tarifesinde yer almayan diğer kalemlerin ise tavan ücretler oluşturularak bir tarife üzerinden belirlenmesi gerekli görülmektedir.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	Port Transmisyon Esaslı Tarifeler
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	BTK'nın 2012 yılında alınmış olduğu karar doğrultusunda, Türk Telekom tarafından port ve transmisyon esaslı tarifeler oluşturularak iletilmiştir. BTK tarafından gözden geçirilerek belirlenen Port-Transmisyon tarifeleri 11.12.2013 tarihli Kurul Kararı ile 1 Ekim 2014 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Ancak, yeni model kapsamında Türk Telekom tarafından belirlenen tarifelerin maliyet esaslı olmaması nedeni ile alternatif işletmecilerin maliyetlerini yönetemeyeceği ve DSL pazarındaki varlıklarını sürdürmelerinin mümkün olmadığı bir model ile ücretlendirilmeye başlanmıştır. 26 Nisan 2017 tarihli BTK Kararı ile birlikte, Port-Transmisyon ücretleri ve modelinde yenileme yapılmıştır. Söz konusu ücretlerdeki en önemli sorun port ücretlerinin, özellikle yüksek hızlar için, çok yüksek belirlenmiş olmasıdır. Bu durumun, yüksek hızların yaygınlaşmasına engel oluşturacağı, hatta yüksek hızlardaki aboneliklerin daha küçük ölçekli işletmecilerin faaliyet alanından çıkması ile sonuçlanabileceği değerlendirilmektedir. BTK tarafından 31.12.2019 tarihli Karar ile yeni tarifeler yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yeni tarifeler ile port ücretlerinde artışa gidildiği görülmektedir. Söz konusu artışın mevcut abonelere uygulanmasının gerek taahhütlü aboneler gerekse de ihale üzerinden verilen hizmetler kapsamında ciddi sorunlara yol açtığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, THK ücretlerinde yaklaşık olarak %14 civarında zam uygulandığı görülmektedir. Kurum tarafından, port & transmisyon tarifelerinin, hem sektör hem de tüketici refahını olumlu yönde etkileyebilecek bir fiyat seviyesinde belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte kampanyalar tarifenin bir parçası haline getirilmelidir.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	Veri Merkezi İşletmeciliğinin Desteklenmesi
İlgili Kurum(lar)	UAB, STB, BTK, CBDDO
Açıklama	Ülkemize ait verilerin ülkemizde kalması gerektiği tüm kamu kuruluşları, özel kuruluşlar ve işletmeciler tarafından ifade edilmekte, ancak bunun gerçekleşmesi için ilgili kamu kurumlarımız tarafından herhangi bir adım atılmamaktadır. Sadece vatandaşlarımıza ait verilerin değil, aynı zamanda ticari sır olarak nitelendirilebilecek şirketlerimize ait veriler ve kamu kuruluşlarımıza ait verilerin de ülkemiz topraklarında barındırılması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda yapılması gerekenler şunlardır; • Veri Merkezlerine, "Cazibe Merkezleri Programı" kapsamında sağlanan destek ve teşvikler kullanılamamaktadır. Bu teşviklerin kullanılabilmesi için bölge (23 il sınırı) ve beyaz alan sınırı (5000 m2) kaldırılmalı ve ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte, - 5 yıl süre ile veri merkezi personelin gelir vergisinden %100 muafiyeti, - Sıfır maliyetli fiziksel şartlara sahip %100 uyumlu bina/kampüs imkânı, - Türkiye dışına satacağı servislerin gelirlerinde %100 vergi muafiyeti, - Türkiye içerisine satacağı servislerden %50 oranında vergi muafiyeti, - Anlaşmalı üniversiteler ve kurumlardan gerekli teknik personelin yetiştirilmesi şartı ile bu personelin maaşlarında %50 oranında devlet desteği (Komşumuz Bulgaristan örneğinde olduğu gibi) sağlanmalıdır. • Veri merkezi işletmecilerine özel elektrik tarifi hazırlanmalıdır. Bu tarife en fazla sanayi elektriği tarifesinin yarısı kadar olmalıdır. • Veri Merkezlerimizin, dünya standartlarında hizmetler verilebilmesi, yaşamakta oldukları ve onlar ile doğrudan ilişkilendirilemeyecek hukuka aykırılıkların önlenmesi için "Veri Merkezi İşletmecisi" tanımı en kısa sürede Kanunlarda yerini almalıdır. • Tüm Erişim Sağlayıcıların katılımının zorunlu olacağı birden fazla İnternet Değişim Noktasının kurulması biran önce gerçekleştirilmelidir. • Türkiye'nin sahip olduğu fiber altyapının artması gerekmektedir. Ülkemizde veri merkezlerine fiber hizmet sunan işletmeci sayısı en fazla 3-4'le sınırlı kalmaktadır. Bu rakam Avrupa'da yaklaşık 35, komşumuz Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da ise yaklaşık 50'dir. • Veri merkezlerinin bağlantı hızları yükselmeli, fiyatları düşürülmelidir. Fiber erişim sağlayıcıların Veri Merkezlerine özel indirimli tarife oluşturmaları zorunlu tutulmalıdır.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	SMŞH'ye İşlerlik Kazandırılması
İlgili Kurum(lar)	BTK, UAB, Maliye Bakanlığı
Açıklama	Mevcut durumda BTK'dan bu yetkiyi almış toplam 59 işletmeci bulunmaktadır. Ancak bu işletmeciler aşağıda yer alan sorunlar nedeniyle fiili olarak hizmet vermeye başlayamamıştır; ☼ Mevzuat gereği, sanal mobil şebeke işletmecilerinden %15'lik çifte hazine payı alınmasının önüne geçilmelidir. ☼ GSM işletmecilerinin daha yapıcı bir tutum içerisinde olması beklenmektedir. Mevcut durum için yukarıda yer alan sorunların ortadan kaldırılması ve uzun dönemli olarak 5G ihalesi içinde SMŞH şartı getirilmesi ile bu hizmetin önünün açılacağı değerlendirilmektedir.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	Fiyat Sıkıştırması ve Yıkıcı Fiyatlandırmanın Önlenmesine İlişkin Düzenleme
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 13. Maddesinde " c) İşletmecinin ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip olduğunun belirlenmesi halinde; Kurum, fiyat sıkıştırması, yıkıcı fiyatlandırma gibi rekabeti engelleyici tarifelerin önlenmesi için gerekli düzenlemeleri yapar ve uygulamaları denetler" hükmü bulunmaktadır. Mevcut durumda fiyat sıkıştırması yükümlülüğü, Sabit Şebekede Çağrı Başlatma Pazarı kapsamında getirilmiştir. Bahse konu yükümlülüğün EPG tespit edilmiş olan tüm pazarlara getirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, "Fiyat Sıkıştırmasının Tespitine, Önlenmesine ve Giderilmesine İlişkin Usul ve Esaslar" kamuoyu görüşlerinin alınması ardından BTK web sitesinde yayımlanmıştır. Söz konusu düzenleme, EPG'ye sahip işletmecilerin toptan ve perakende tarifeleri kapsamındaki fiyat sıkıştırmasının önlenmesi ve uygulanacak tedbirleri içermektedir. Ancak düzenlemede, uygulanacak metodolojiye yer verilmemiştir. Şeffaflık ilkesinin bir gereği olarak fiyat sıkıştırmasında kullanılan metodolojinin kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

Konu	Kablo TV Altyapısının Erişime Açılması
İlgili Kurum(lar)	UAB, BTK
Açıklama	Kablo TV şebekesinin etkin bir şekilde kullanıma açılmasının hem rekabeti arttırması hem de genişbant internetin yaygınlaştırılması konusunda büyük katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, Kablo TV altyapısının alternatif işletmecileri destekleyecek bir model ve fiyatlandırma rejimi ile bir an önce paylaşıma açılması gerekmektedir. Türksat tarafından Kablo TV şebekesinin belirlenecek bir modelle diğer işletmecilerin erişimine açılması konusunda olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Bazı işletmeciler Türksat ile belirli bir protokol çerçevesinde anlaşmalar yapmışlardır. Ancak bu çalışmaların bir düzenleme çerçevesinde ele alınması bütün taraflar için daha doğru bir adım olacaktır.
Durum	KISMEN TAMAMLANDI

3- Tamamlanmayan Düzenlemeler

Aşağıda yer alan düzenlemelerin hayata geçirilmesinin sektörümüz açısından çok büyük fayda getireceği düşünülmektedir.

Konu	SAYE (Sanal Ayrıştırılmış Yerel Erişim) Referans Teklifinin Yayımlanması
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	BTK tarafından Sanal Olarak Ayrıştırılmış Yerel Erişim hizmetine ilişkin çalışma yürütülmüş ve 22.05.2014 tarihli Kurum kararı ile SAYE'nin "Mbit/sn başına transmisyon ücreti" temelli yeni VAE tarifelerine ilişkin uygulamalar gözlemlendikten sonra değerlendirilmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar Ankara 10. İdare Mahkemesi tarafından 30 Mart 2016 tarihinde yetki yönünden hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiştir. BTK tarafından 31.12.2019 tarihinde alınan Kurul Kararı ile, toptan sabit yerel ve merkezi erişim hizmetlerine ilişkin Pazar Analizi Dokümanı onaylanmıştır. ile "Toptan Sabit Yerel ve Merkezi Erişim Pazarları Analizi onaylanmıştır. Söz konusu karar ile ilgili Pazar kapsamında Türk Telekom'a getirilen SAYE yükümlülüğünün 01.07.2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi, taslak referans tekliflerin ise en geç Mart 2020 sonunda Kurum'a iletilmesi gerekmektedir, olağanüstü salgın hali (COVID-19) kapsamında alınan ve esas olarak sürenin bitmesinden sonra, 15 Nisan 2020'de yayımlanan ve bir ay geriye (13.03.2020) işletilerek uygulanan BTK kararıyla Türk Telekom'a tanınan süre durdurulmuştur.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	TTNET'in Etkin Piyasa Gücü (EPG) İlan Edilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Ülkemizde, perakende internet pazarı konusunda BTK tarafından şimdiye kadar bir piyasa tanımı yapılmamış ve EPG belirlenmemiştir. BTK tarafından bu duruma gerekçe olarak da AB'nin perakende piyasalara müdahale etmemek adına böyle bir düzenleme yapmıyor olması gösterilmiştir. Oysa ülkemizde mevcut duruma bakacak olursak, ISS lisanslarının verildiği 2002 yılından bu yana geçen 16 yıllık süre sonunda TTNET'in Pazar payı halen %70'ler seviyesindedir. Rekabetin oluşturulamamasının en temel nedeni de Türk Telekom - TTNet işbirliğinin varlığı ve bu işbirliği sonucunda ortaya çıkan rekabet ihlalleri için BTK tarafından şimdiye kadar bir önlem alınmamış olmasıdır. Türk Telekom'un 2015 yılında başlayan entegrasyon süreci ile birlikte söz konusu işbirliğinin ciddi rekabet ihlallerine yol açacak seviyelere gelmiş olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki durum ve sonuçlar AB'deki durum ve sonuçlardan çok büyük farklılık göstermektedir. BTK prensip olarak perakende piyasalara müdahale etmemek yöntemini benimsemiş olsa da fiili duruma bakıldığında, özellikle tüketici odaklı konularda perakende piyasaya doğrudan müdahalede bulunabilmektedir. Adil Kullanım Noktası'nı (AKN) 2018 yılı sonunda kaldıran Kurum kararı da bunun önemli bir örneğidir. Bu nedenle, BTK tarafından ivedilikle perakende genişbant hizmeti alanında piyasa tanımının yapılması ve TTNet'in EPG ilan edilmesi gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Uydu Haberleşme Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması
İlgili Kurum(lar)	BTK, UAB
Açıklama	Uydu hizmetlerinde, dünya ile benzer bir oranı yakalayabilmemiz için, Türkiye’de uydu haberleşme hizmetlerinin en az 7 kat büyümesi gerekmektedir. TÜRKSAT, kendi iş ortaklarını yani diğer uydu şirketlerini ve işletmecileri engelleyici bir tutum izlemekten vazgeçmeli ve ivedilikle kendi iş ortaklarını besleyici bir konuma geçmelidir. Bu amaca yönelik olarak yapılması gerekenler şunlardır; 1. Kamunun yaptığı Uydu Haberleşme Hizmeti alımları önündeki engeller kaldırılmalıdır. Uygun görülen hizmetlerin ihalelerine, yerli ve millî özel şirketlerinde girmesine imkân verilmelidir. 2. TÜRKSAT’ın, hem toptan, hem de perakende pazarda faaliyet göstermesi ve sektörün gelişmesine engel olan ayrıcalıklı durumu devam etmemelidir. TÜRKSAT, sadece toptan pazarda yer almalıdır. TÜRKSAT, piyasa koşullarına cevap verebilen ve piyasanın büyümesine destek veren bir kuruluş haline gelmelidir. 3. Uydu haberleşme sektörünün gelişmesini engelleyici tutumlardan vazgeçilmelidir. Mevcut durumumuzu geliştirmek ve dünya uydu teknolojilerinde gerçekleşen yeni gelişmelere uyum sağlamak amacıyla, ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler ivedilikle gerçekleştirilmelidir. Uydu hizmetlerinde, bölgesel hatta küresel bir oyuncu haline gelebilmesi için ülkemiz uluslararası işbirliklerinin içinde bulunmalıdır. 4. Elektronik Haberleşme Sektörü Yetkilendirme Yönetmeliği’nde yapılan değişiklik ile uydu üzerinden elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmecilere, Haziran 2018’e kadar “kullanıcılarına ait trafikleri Türkiye içerisinde kurulmuş uydu yer istasyonları üzerinden geçirme yükümlülüğü” getirilmiştir. Getirilen bu yükümlük uluslararası rekabet koşullarına uymamaktadır. Türkiye, ticari ilişkilerinde “mütekabiliyet” koşullarıyla karşılaşabileceği, ciddi ekonomik kayıplara uğrayabileceği gibi hususlar göz önüne alınarak bu düzenlemenin güncellenmesi gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Fiyat Dışı Rekabet İhlallerinin Tespiti ve Giderilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Taslağı kamuoyu ile paylaşılan “Temel Performans Göstergelerinin Raporlanması ve Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar” henüz yürürlüğe alınamamıştır. Söz konusu düzenleme ile ilgili pazarda Etkin Piyasa Gücüne (EPG) sahip olduğu tespit edilen işletmeciler, ayırım gözetmeme, şeffaflık ve hizmet seviyesi taahhütlerine ilişkin işletmeci bazında gerçekleşme değerlerini içeren TPG’lerin sunulması yükümlülüklerine tabi kılınmaktadır. Fiyat dışı rekabet ihlallerinin (hizmet kalitesinin düşürülmesi, oyalama taktikleri, vb.) tespiti için, söz konusu düzenleme kapsamında olan talep, tahsis, tesis, arıza ıslah gibi süreçler ve kapsam dışında olan diğer süreçlerde de ayırım gözetip gözetmediğinin tespitine yönelik denetim yapılması ve var ise söz konusu uygulamaları mümkün kılan düzenleme boşluklarının giderilmesi ve caydırıcı yaptırımların uygulanmasının rekabete oldukça önemli ve olumlu etkileri olacağı düşünülmektedir. Düzenlemenin bir an önce uygulamaya alınması gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI
Konu	Toptan Tarifelerin Maliyet Esaslı Olarak Belirlenmesi, Kampanyalara Son Verilmesi & Maliyet yöntemlerinin kamuoyu ile paylaşılması
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Etkin rekabetin oluşturulmasında daha fazla gecikilmemesi için Elektronik Haberleşme Kanunu’nda ve ikincil düzenlemelerde belirtildiği üzere, toptan tarifelerin maliyet metodolojisi çerçevesinde belirlenmesi ve şeffaflık ilkesi gereği bu metodolojinin kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir. Bununla birlikte, Kurum tarafından toptan ve perakende kampanyaların uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılması gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI
Konu	444’lü Numaraların Taşınması ve Tahsislerinin Yapılması
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Mevcut düzenlemelere göre 444’lü numaralar Türk Telekom dışında kalan alternatif işletmecilere tahsis edilmemektedir. Bu numaraların alternatif işletmeciler tarafından da tahsis edilebilmesi sektörde rekabetin önünün açılmasını sağlayacak uygulamalardan bir diğeri olacaktır.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Numara Tanımlamaları için Süre düzenlemesi ve Otomasyona Geçilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Mevcut düzenlemede numara tanımlamaya ilişkin herhangi bir azami süre bulunmamasından dolayı numara tanımlamaları her işletmecinin büyüklüğüne, iç süreçlerine, sistemlerine göre değişiklik göstermekte, numara tahsis alan işletmeci almış olduğu numaraları abonelerine ikincil olarak tahsis ettiğinde diğer işletmecilerce tanımlama yapılmamış olmasından dolayı abone mağduriyetleri yaşanmaktadır. Numaralandırma Yönetmeliğine yapılacak bir ekleme ile numara tanımlama için İşletmecilere azami bir süre tanımlanmalı ve bu sayede abone mağduriyetlerinin önüne geçilmelidir. Bununla birlikte, NTS sistemine yapılacak ilave bir modülle numara tanımlamalarında otomasyonun sağlanabileceği değerlendirilmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Ethernet VAE
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Ethernet Seviyesinde VAE modeli, IPTV, ses, video konferans, internet, p2p vb farklı kullanım türlerini ölçeklendirebilmek ve optimize edebilmek için gereklidir. Ayrıca yeni nesil şebekeler, Ethernet tabanlı tasarlandığından ve VULA => FTTX yapılar Ethernet olduğundan, bir önceki basamak olan VAE'nin de Ethernet olması, teknolojik yatırımların verimli yapılabilmesi, ülkenin sınırlı kaynaklarının etkin kullanılabilmesine imkân sağlaması açısından önemlidir. Bu sebeple, Ethernet seviyesinde VAE erişim modeli bir yükümlülük olarak düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Yeni Yerel Aranır Numara (444 Benzeri) Bloğu Tahsisi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Yerel Aranır Numaralara ilişkin düzenlemelerde "Ülkenin her yerinden, şebekeden bağımsız olarak aynı sayıda rakam çevrilmesi suretiyle erişilen numaralardır. Hâlihazırda, 444 XXXX şeklinde yerleşik işletmeci tarafından ikincil tahsisi yapılan ve ülkenin her yerinden 7 hane çevrilmek suretiyle aranan numaraların kullanımına devam olunur. Ancak, yeni yerel aranır numara grupları Kurum tarafından belirlenebilir. Yerel aranır numaraların tahsisi ve kullanımında uygulanacak usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir." Hükümleri yer almasına rağmen, alternatif işletmecilere 444'lü veya yine 7 haneli farklı bir bloğun tahsisi yapılmamıştır. Yerleşik işletmeci için söz konusu numaralar bir ayrıcalık oluşturmaktadır. İşletmeciler arasında ayırım gözetilmemesi ilkesi doğrultusunda, alternatif işletmecilere de yerel aranır numaraların açılması yönünde usul ve esasların belirlenmesini ve alternatif işletmecilerin de yerel aranır numaralar üzerinden hizmet sunabilmesinin önünün açılması gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Tüketici Hakları Mevzuatının Yeniden Gözden Geçirilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK, Ticaret Bakanlığı
Açıklama	Elektronik haberleşme sektöründe tüketici haklarına yönelik hem BTK hem de Gümrük ve Ticaret Bakanlığı nezdinde düzenlemeler yapılmaktadır. Bu iki başlı yapı, işletmecilere her iki kurumun ayrı bakış açısı ve esaslar ile hazırladığı mevzuata uyması yükümlülüğünü getirmektedir. Bu durum farklı ve birbiri ile çelişkili hükümlere uyum sağlamak gibi uygulamada işletmecileri hukuken zora sokacak sonuçlar doğurmaktadır. Elektronik Haberleşme Sektörünün düzenleyici otoritesi olan BTK, sektördeki hizmetlerin verilmiş biçimini, hizmetlerin kalitesini, teknik yeterlilikleri bilen ve hizmet özelinde uçtan uca yükümlülükleri düzenleyen bir otorite olarak hâlihazırda tüketicilere yönelik Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği yayımlamış ve bu yönetmelikte abonelik sözleşmelerinden, fesih sürecine, fatura düzenlemelerinden, şikâyet sürecine kadar hemen her hususu ayrıntılı bir şekilde ve tüketicilerin hakları doğrultusunda düzenlemiş bulunmaktadır. Hal böyle iken Elektronik haberleşme sektörünü de kapsayıcı şekilde ikinci bir özel düzenleme yapılmasının gereksiz olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan düzenlemeler, sektöre özgü uygulama ve hizmetlere tam uyum sağlayamamaktadır. BTK ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı nezdinde bir çalışma yürütülerek, tüketici hakları mevzuatında yeknesaklığın sağlanması gerekmektedir. Bu çerçevede, elektronik haberleşme sektöründe tüketici haklarına yönelik düzenlemelerin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı düzenlemelerinden muaf tutulması sağlanmalıdır.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Tüm Erişim Sağlayıcıların Katılımının Zorunlu Olacağı İnternet Değişim Noktalarının Kurulmasının Desteklenmesi
İlgili Kurum(lar)	CBDDO, UAB, BTK
Açıklama	Tüm erişim sağlayıcıların katılımının zorunlu olacağı (başta Türk Telekom olmak üzere) birden fazla İnternet Değişim Noktasının kurulması biran önce gerçekleştirilmelidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, İDN'nin bir ülkenin güvenliği için çok önemli olduğudur. Bu nedenle, mümkün mertebe yerli olanaklar ile hayata geçirilmelidir. Aynı zamanda başka yerli/yabancı girişimlerin oluşmasına/gelişmesine imkân sağlayan ortam sağlanmalıdır. Türkiye'deki İnternet trafiğinin çok büyük bir kısmının sektörde en büyük pazar payına sahip olan işletmecilerin aboneleri tarafından tüketilmektedir. İDN yapısının trafikteki bu dengesizlik sebebiyle en az 10 yıllık bir süre için "Open Peering" (Açık Eşleştirme) yapısında olması gerekmektedir. Aksi takdirde serbestleşmenin bir gereği olan çok oyunculu pazarın oluşması mümkün olmayacaktır. Dünya'daki diğer ülkelere baktığımızda İDN'lerindeki ve İDN'leri dışındaki peering (eşleştirme) trafiklerinin en az 7-8 oyuncu arasında dengeli olduğunu söylemek mümkündür. İDN yapısı eğer bu yönde geliştirilmezse 5G'nin gerektirdiği latency (gecikme süresi) ve "edge computing" standartlarının baştan çökeceği açıktır.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Bina İçi Elektronik Haberleşme Altyapısının Paylaşımına Açılması
İlgili Kurum(lar)	UAB, BTK, İlgili Bakanlıklar
Açıklama	Fiber altyapının ülkemizde yaygınlaşmamasının önündeki büyük engellerden biri, bina içi dikey paylaşım sorunları ile bina içinde ortak yatırımın uygulanmıyor olmasıdır. Zira işletmeciler, özellikle de alışveriş merkezi, iş merkezleri ve sitelerde, inşaat firmaları veya site yöneticileri ile anlaşmalar yaparak fiber altyapıyı tesis etmekte, ancak yatırım yapan işletmeci, diğer işletmecilerle kurduğu altyapıyı paylaşmadığından, lokal tekeller oluşmaktadır. Bunun da ötesinde, binalara fiber altyapı için giriş izni, bina veya site yönetimleri için adeta bir gelir kapısına dönüşmüştür. Bu durumda hem ilgili işletmecinin maliyeti artmakta, hem de tüketici istediği işletmeciden hizmet alabilme hakkından mahrum bırakılmaktadır. Aynı site veya alışveriş/iş merkezine veya binaya, farklı bir işletmecinin aynı altyapıyı kurarak girmesi ise, kaynak israfından başka bir anlam taşımamaktadır. Tekrarlanabilir olmayan varlıklara ilişkin öncül düzenleme yapılmasının sürdürülebilir rekabet ortamının tesisine sağlayacağı katkı gözetilerek işletmecilerin özellikle bina içlerinde ortak altyapı kurmaya veya kurulan altyapıları paylaşmaya yönlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, yeni binaların, projelerin ve kentsel dönüşüm bölgelerinin altyapılarının yüksek hızlı internet erişimi sağlayacak şekilde yapılması ve bina içi erişimin kolaylaştırılması büyük önem taşımaktadır. Yeni binalar için BTK düzenlemesiyle bina içi fiber altyapısının bina inşası aşamasında kurulması zorunlu hale getirilmiştir. Benzer sebepten dolayı mevcut binalarda da işletmeci tarafından tesis edilen fiber altyapısının paylaşılmasının düzenlenmesi ve yeni fiber altyapı tesis edilecek binalar için işletmecilere ortak yatırım çağrısında bulunma yükümlülüğü getirilmesi gerekmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

Konu	Aboneliklerin Islak İmza Şartı Aranmaksızın Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesi
İlgili Kurum(lar)	BTK
Açıklama	Gerek tüketici memnuniyetinin artırılması gerekse de etkin rekabet ortamının tesisi ve sürdürülebilirliği adına, ıslak imza şartı aranmadan, abonelik ilişkisinin elektronik ortam aracılığı ile kurulabilmesi önemli bir uygulamadır. Bu kapsamda, 28 Ekim 2017 tarih ve 30224 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği” ile abonelik sözleşmelerinin BTK tarafından belirlenecek usuller çerçevesinde elektronik ortamda tesisine imkân sağlanmıştır. Söz konusu Yönetmeliğe uygun olarak BTK tarafından 2017 Eylül’de “Elektronik Ortamda Abonelik Sözleşmesi Tesis Edilmesine Yönelik Usul ve Esaslar” Taslağı kamuoyu görüşlerine açılmış olup henüz uygulamaya alınmamıştır. Bahse konu taslak usul ve esaslar, abonelik sözleşmesinin abone ile “işyerinde veya bayilerde” yüz yüze geldikten sonra abone imzasının tablet, bilgisayar ekranı veya benzeri elektronik araçlar üzerine elektronik kalem vb. araçlarla alınmasıyla kurulmasını öngören, hatta fotoğraf zorunluluğu ile esnek olmayan ve uygulaması zor bir model ortaya koymaktadır. Düzenleme ile gerçek anlamda elektronik ortamda abonelik sözleşmelerinin tesis edilebileceğinden ve tüketici faydasından bahsetmek mümkün değildir. Söz konusu uygulamanın sadece kâğıt israfını önlemekten öte, gerek işletmeciler gerekse de tüketiciler açısından abonelik süreçlerini kolaylaştırıcı bir işleve sahip olması gerekmektedir. Konunun Haziran 2020’de meclis gündemine girdiği bilinmektedir.
Durum	TAMAMLANMADI

KONU		İLGİLİ KURUM	2014 DURUM	2019 DURUM
1	-	-	-	TAMAMLANDI
2	Tesis Paylaşımının Hayata Geçirilmesi	BTK	KISMEN TAMAMLANDI	KISMEN TAMAMLANDI
3	Geçiş Hakkı Uygulamasının Hayata Geçirilmesi	UAB	KISMEN TAMAMLANDI	KISMEN TAMAMLANDI
3	Port Transmisyon Esaslı Tarifeler	BTK	KISMEN TAMAMLANDI	KISMEN TAMAMLANDI
4	Veri Merkezi İşletmeciliğinin Desteklenmesi	UAB, STB, BTK, CBDDO	-	KISMEN TAMAMLANDI
5	SMŞH'ye İşlerlik Kazandırılması	BTK, UAB, Maliye Bak.	KISMEN TAMAMLANDI	KISMEN TAMAMLANDI
6	Fiyat Sıkıştırması ve Yıkıcı Fiyatlamaların Önlenmesine İlişkin Düzenleme	BTK	KISMEN TAMAMLANDI	KISMEN TAMAMLANDI
7	Kablo TV Altyapısının Paylaşımına Açılması	UAB, BTK	TAMAMLANMADI	KISMEN TAMAMLANDI
8	SAYE (Sanal Ayrıştırılmış Yerel Erişim) Referans Teklifinin Yayımlanması	BTK	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
9	TTNET'in Etkin Piyasa Gücü (EPG) İlan Edilmesi	BTK	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
10	Uydu Haberleşme Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması	BTK, UAB	-	TAMAMLANMADI
11	Sabit pazarda Ayrım Gözetmeme Yükümlülüğünün Gözden Geçirilmesi	BTK	-	TAMAMLANMADI
12	Rekabet Düzenlemeleri	BTK	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
13	Fiyat Dışı Rekabet İhlallerinin Tespiti ve Giderilmesi	BTK	-	TAMAMLANMADI
14	Toptan Tarifelerin Maliyet Esaslı Olarak Belirlenmesi, Kampanyalara Son Verilmesi & Maliyet yöntemlerinin kamuoyu ile paylaşılması	BTK	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
15	444'lü Numaraların Taşınması ve Tahsislerinin Yapılması	BTK	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
17	Numara Tanımlamaları için Süre düzenlemesi ve Otomasyona Geçilmesi	BTK	-	TAMAMLANMADI
18	Yeni Yerel Aranır Numara (444 Benzeri) Bloğu Tahsisi	BTK	-	TAMAMLANMADI
19	Ethernet VAE	BTK	-	TAMAMLANMADI
20	Tüketici Hakları Mevzuatının Yeniden Gözden Geçirilmesi	BTK, Tic. Bak.	TAMAMLANMADI	TAMAMLANMADI
21	Tüm Erişim Sağlayıcıların Katılımının Zorunlu Olacağı İnternet Değişim Noktalarının Kurulumunun Desteklenmesi	BTK, UAB	-	TAMAMLANMADI
22	Bina İçi Elektronik Haberleşme Altyapısının Paylaşımına Açılması	BTK, UAB, İlgili Bakanlıklar	-	TAMAMLANMADI
23	Aboneliklerin Islak İmza Şartı Aranmaksızın Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesi	BTK	-	TAMAMLANMADI

ADRES : Mustafa Kemal Mahallesi, 2146. Sk. 14/22, 06510
Çankaya/Ankara, Türkiye

TELEFON : (+90 312) 232 14 52

FAX : (+90 312) 232 13 80

E-POSTA : serbestlesme@telkoder.org.tr